

TERVON KUNTA
YLÄKOULUSELVITYS 2018-2019

Sisällys

1 TOIMEKSIANTO YLÄKOULUSELVITYKSEN TEKEMISELLE VUONNA 2018	3
2 VALMISTELUTYÖN ETENEMINEN, TOIMENPANIJAT JA TEHTÄVÄT	3
3 KUNTALAISTEN, HUOLTAJIEN, OPPILAIDEN JA HENKILÖSTÖN OSALLISTAMINEN	7
4 TIEDOTTAMINEN	8
5 ENNAKKOARVIOINNIT PÄÄTÖKSENTEON POHJAKSI	8
5.1 Ennakoarvointien osa-alueet	8
5.2 Ennakoarvointien toimeenpano	8
5.3 Keskeiset ennakoarvointien tulokset	9
5.4 Kokonaisvaltainen ennakoarviointi	14
6 ASIAINTUNTIJOIDEN KUULEMINEN	14
7 KUULEMISET	14
7.1 Vanhempain- ja kuntalaisten tilaisuudet	14
7.2 Opetushenkilöstö ja yhteistoiminta	14
7.3 Lapsi- ja nuorisoneuvosto	15
8 LAUSUNTOPYYNNÖT	15
9 MUIDEN KUNTIEN PERUSOPETUKSEN YHTEISTYÖN VAIHTOEHDOT	15
9.1 Neuvottelut naapurikuntien kanssa	15
9.1.1 Neuvottelu 2.12.2016	15
9.1.2 Neuvottelu 24.9.2018	15
9.1.3 Neuvottelu 15.11.2018	18
9.2 Tutustumiskäynnit	19
9.2.1 Tutustumiskäynti Rautavaaralle	19
9.2.2 Tutustumiskäynnit Kaaville ja Tuusniemelle	20
10 KUSTANNUSTEN MUODOSTUMINEN JA RAHAVIRRAT	21
10.1 Perehtyminen kustannusten muodostumiseen ja rahavirtoihin	21
10.2 Perusopetuksen kustannukset	21
10.3 Perusopetuksen valtionavut	22
10.4 Kotikuntakorvaukset	23
10.5 Sivistystoimen valtionosuuksien kehitys 2012-2019, käyttökustannusten jakautuminen, OKM:n rahoitukset sekä Tervon kunnan ja Pohjois-Savon kuntien talousvertailut	24
11 PERUSOPETUKSEN LAATU JA TASA-ARVO	25
11.1 Ylen vertailu keväällä 2018; kuntien perusopetukseen käyttämät resurssit	25
12 SOPIMUKSET / SOPIMUSOIKEUDELLISET PERUSTEET	25
- Sopimusten sisältö	25

13 KUNNAN PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LAKISÄÄTEISET VELVOITTEET JA PERUSTEET	25
- Yhteinen toimielin - kl 51 §	26
- Sopimus yhteisestä toimielimestä – kl 52 §	26
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus (gdpr)	26
14 TERVON KUNTA YHTENÄISKOULUN YLLÄPITÄJÄNÄ JA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	26
14.1 Koulujen historiaa (Lähde: Raatikainen, Vänskä, Heikkinen: Tervo, vesirajan kartta 2001.....	26
14.2 Kuvaus Yhtenäiskoulun nykytilanteesta.....	27
14.3 Oppilasmäärän kehitys	29
14.4 Yhtenäiskoulun oppilaiden kotipaikat kartalla lukuvuodesta 2019 -2020 alkaen.....	35
14.5 Väestöennusteet.....	35
15 VAIHTOEHTOISET MALLIT YLÄLUOKKIEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ.....	35
15.1 Yläluokkien opetus Tervossa.....	35
15.2 Yläluokkien opetus ostopalveluna naapurikunnasta/naapurikunnista.....	36
15.2.1 Kaikki yläluokkalaiset Karttulassa (ostopalvelu)	36
15.2.2 Kaikki yläluokkalaiset Vesannolla (ostopalvelu).....	36
15.2.3 Yläluokkalaiset naapurikunnissa asuinpaikan mukaan (ostopalvelu).....	36
16 PÄÄTÖSESITYKSET PÄÄTÖKSENTEKOON	36
16.1 Yläkoulutoimikunnan esitys sivistyslautakunnalle	36

1 TOIMEKSIANTO YLÄKOULUSELVITYKSEN TEKEMISELLE VUONNA 2018

Kunnanvaltuuston (13.12.2017 § 93) hyväksymän Vuoden 2018 ja suunnitelmavuosien 2018 -2020 talousarvion mukaan ”Palveluiden järjestämisessä mukaan luokkien yläluokkien opetus Tervon kunnan tehtävänä on varmistaa hyvät palvelut kuntalaisille kuntalaisia kuullen kunnan omina palveluina, ostopalveluina tai yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Vuonna 2018 kaikki yläluokkien kotikunnassa säilyttämiseen tähtäävät vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa jatketaan vuonna 2016 aloitettuja neuvotteluita naapurikuntien kanssa yläluokkien opetuksen järjestämisestä kunnassa siinä vaiheessa, kun opetus pienille yläluokkien ikäluokille omassa kunnassa ei ole pedagogisesti perusteltua eikä taloudellisesti, lukujärjestysteknisesti ja oppilaiden kuljetusjärjestelyiden suhteen mahdollista.”

2 VALMISTELUTYÖN ETENEMINEN, TOIMENPANIJAT JA TEHTÄVÄT

Ensimmäinen vanhempainilta asiasta järjestettiin 1.12.2015, kokousmuistio *liitteenä 1.*

Yläkouluselvityksen tekeminen aloitettiin huhtikuussa 2016. Selvitystä käsiteltiin sivistyslautakunnassa ja yhteistyötoimikunnassa seuraavasti:

Vanhempainilta	1.12.2015		yläkouluselvityksen vireille tulo, selvityksen tekemisen sisällöt, aikataulut, työryhmän kokoonpano ja päätöksenteko, haasteiden esiin tuominen –pedagogiset haasteet, työjärjestykset, valinnaisaineet, pienet opetusryhmät ja uusi tuntijako
Sivistyslautakunta	26.4.2016 2.6.2018	§ 35 § 41	työryhmän nimeäminen
Sivistyslautakunta	22.11.2016	§ 69	työryhmän nimeäminen, neuvottelujen aloittaminen naapurikuntien kanssa
Sivistyslautakunta	9.12.2016 15.3.2017 4.5.2017	§ 75 § 19 § 26	naapurikuntien kanssa käydyt neuvottelut ja yhteistyön kartoitukset, omassa kunnassa esitetyt näkemykset yläluokkien opetuksen järjestämisen vaihtoehtojen selvittämisestä, Opetushallituksen näkemykset yläluokkien opetuksen järjestämisen vaihtoehtoista opetushenkilöstön, työryhmän, sivistyslautakunnan ja huoltajien osallistuminen asian selvittämiseen ja vaihtoehtojen tarkasteluun
Yhteistyötoimikunta	25.4.2018	§ 9	selvityksen tekemisen sen hetkinen vaihe henkilöstön näkökulmasta
Sivistyslautakunta	26.4.2018	§ 51	yläkouluselvityksen tekemisen toimintamalli

Yläluokkien opetusjärjestelyjen selvittämisen toimintamalli, sisällöt ja aikataulut vuoden 2018 loppuun mennessä määriteltiin **sivistyslautakunnassa 26.4.2018 §:ssä 51:**

”Yläluokkien opetusjärjestelyjen selvittämisen valmistelutyö tehdään viranhaltijatyönä.

Hallintojohtaja ja rehtorit, apunaan toimistosihteeri ja järjestelmäasiantuntija, kantavat valmistelusta päävastuun. Opettajat osallistuvat asiantuntijoina erityisesti siihen valmisteluun, jossa tarkastellaan yläluokkien opetuksen järjestämistä omassa kunnassa vähenevästä oppilas-määrästä huolimatta. Oppilaat, huoltajat ja kuntalaiset osallistuvat selvityksen tekemiseen palvelujen käyttäjien näkökulmasta. Työkalu kuntalaisten, huoltajien, oppilaiden ja henkilöstön tiedottamiseen ja osallistamiseen luotiin kunnan netti-sivuille.

Sivistyslautakunta seuraa ja ohjaa selvityksen tekemistä. Valmistelutyön edetessä työryhmä tekee sivistyslautakunnalle esitykset vaihtoehtoisista malleista pedagogisten, taloudellisten, lukujärjestysteknisten ja kuljetuksiin liittyvien reunaehtojen sekä huoltajilta, oppilailta, kuntalaisilta ja opetushenkilöstöltä saadun palautteen perusteella. Mallien vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat sekä riskit kartoitetaan”.

Yläkouluselvityksen tekeminen jatkui taustaselvitysten tekemisellä sivistyslautakunnan hyväksymän toimintamallin mukaisesti. Taustaselvityksinä selvitettiin perusopetuksen järjestämisen lakiperusteet, toimintaympäristö, oppilas- ja väestöennusteet, opetusjärjestelyt, henkilöstö ja työmäärät, oppilaiden kotipaikat, koulurakennus, tukipalvelut, kustannukset, valtionosuudet, ja muiden pienten kuntien kokemukset yläluokkien opetuksen järjestämisestä.

Työryhmän kokoonpano oli syksyllä 2018 seuraava:

sivistyslautakunnan puheenjohtaja/huoltajien edustaja	Touko Raatikainen
vanhempien edustaja	Tanja Karhatsu
henkilöstön edustaja	Pekka Koponen
rehtori	Kimmo Honkanen
hallintojohtaja	Kaija Tarvainen
Lapsi- ja nuorisoneuvoston edustajat/oppilaskunnan edustajat	Meija Lipponen ja Eevert Kuosmanen

Kuntalaistilaisuus järjestettiin 30.8.2018, muistio ja aineisto *liitteenä 2*.

Kodin ja koulun yhteistoimintapäivä järjestettiin 8.9.2018, (työpajojen sato koottu swot-analyysiin)

Valtuustoseminaari järjestettiin 19.9.2019, *liite 3*.

Selvitystä käsiteltiin sivistyslautakunnassa ja kuntalaistilaisuudessa seuraavasti:

Sivistyslautakunta	28.6.2018	§ 64	työryhmän nimeäminen, tiedottaminen
Kuntalaistilaisuus	30.8.2018		toimeksianto, toimeenpanijat, tehtävät, aikataulu, osallistaminen, kuntayhteistyö, tutustumiskäynnit, yhteiset tilaisuudet, oppilasmäärät, kuljetusoppilaat, arvio opettajien työmäärien kehityksestä, swot-analyysit
Kodin ja koulun yhteistoimintapäivä	8.9.2018		työpajat Yläkoulu Tervossa / Yläkoulu naapurikunnissa

			vanhempainyhdistys ja muutamat opettajat työpajojen vetäjinä
Sivistyslautakunta	10.9.2018	§ 77	työryhmän nimeäminen, kuntalaistilaisuuden 30.8.2018 aineistot
Valtuustoseminaari	19.9.2019		selvitystyön toimeenpanijat ja tehtävät, sisällöt, aikataulut, päätöksenteko, osallistaminen, yhteistyö naapurikuntien kanssa, tutustumisvierailut, vaikutusten arviointi, vanhempain- ja kuntalaistilaisuudet, työryhmän, sivistyslautakunnan käsittelyt, talous, sopimukset, perusopetuksen järjestämisen ja kuntayhteistyön lainsäädäntö, vaihtoehtoiset yläluokkien opetuksen järjestämisen mallit, valmistelutyö koululla, oppilasennusteet, asiantuntijoiden kuuleminen ja swot-analyysit
Sivistyslautakunta	2.10.2018	§ 86	kodin ja koulun yhteistoimintapäivän 22.9.2018, valtuustoseminaarin 19.9.2018 aineistot
Sivistyslautakunta	9.10.2018	§ 95	esteellisyydet

Kunnanhallitus sai 16.10.2018 tietoonsa sivistyslautakunnan pöytäkirjaan (Siv.ltk. 9.10.2018 § 95) kirjatut sivistyslautakunnan jäsenten/varajäsenten/ esittelijä, pöytäkirjanpitäjän sekä työryhmän jäsenten **ilmoitukset esteellisyyksistä** Yläkouluselvytys 2018 –asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

17.10.2018 oli Pohjois-Savon Aluehallintovirastolle tehty **nimetön hallintokantelu**. Kante- lussa esitettiin huoli yläkouluselvityksen tekijöiden jäävyyksistä. Hallintokantelu **liitteenä 13**.

Kunnanhallitus antoi lausunnon Pohjois-Savon Aluehallintovirastolle hallintokantelusta 6.11.2018, **liite 14**.

Hallintokantelun käsittely on kesken Pohjois-Savon Aluehallintovirastossa.

Kunnanhallitus päätti 6.11.2018, että kunnanhallitus asettaa Kuntalain (410/2015) 30 §:n mukaisesti **toimikunnan** Yläkouluselvytys 2018 –asian valmistelua varten. Toimikunnan toimikaudeksi määriteltiin 7.11.2018-31.3.2019.

Kunnanhallituksen ja yhteistyötoimikunnan käsittelyt loka-marraskuussa 2018:

Kunnan- hallitus	16.10.2018	§ 174	tieto esteellisyyksistä, päätös toimikunnan asettami- sesta Yläkouluselvytys 2018 valmisteluun toimikau- deksi 7.11.2018-31.3.2019
Kunnan- hallitus	6.11.2018	§ 183	toimikunnan jäsenten / henkilöstön edustajan nimeä- minen
Kunnan- hallitus	6.11.2018	§ 185	lausunto Pohjois-Savon Aluehallintovirastolle hallinto- kantelusta 17.10.2018
Yhteis- työtoimi- kunta	20.11.2018	§ 22	selvityksen tekemisen sen hetkinen vaihe henkilöstön näkökulmasta

Toimikunnan kokoonpano 7.11.2018-31.3.2019 välisenä aikana oli seuraava:

puheenjohtaja, jäsen	Erkki Pääkkönen
viranhaltijoiden edustaja, asialistan laatija ja pöytäkirjanpitäjä	kunnanjohtaja Petteri Ristikangas
jäsen	Tiia Pääkkönen
jäsen	Maarit Tarvainen
jäsen	Pekka Nuutinen
jäsen	Katriina Manninen
jäsen	Samuli Niskanen
jäsen	Pirjo Hänninen
henkilöstön edustaja henkilöstön esityksen mukaisesti	työsuojelevaltuutettu Pekka Puranen

Toimikunta voi kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita harkintansa mukaan. Toimikunta sai käyttöönsä 6.11.2018 mennessä valmistellut selvitykseen liittyvät aineistot.

Toimikunnan **tehtävänä** oli:

- varmistaa, että kaikki selvitykset, joilla toimikunta arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta, on hankittu
- valmistella kunnanhallitukselle esitykset vaihtoistoista malleista pedagogisten, taloudellisten, lukujärjestysteknisten sekä henkilöstöön ja kuljetuksiin liittyvien reunaehtojen sekä huoltajilta, oppilailta, kuntalaisilta ja opetushenkilöstöltä saadun palautteen perusteella
- huomioida hallintolain (434/2003) 41:ssä säädetty vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen asiaan osallisille
- päätöksentekovaiheessa tehdä asiasta päätösehdotus kunnanhallitukselle, päätösehdotukseen tulee kirjata hallintolain 45 §:n mukaisesti perustelut ehdotetulle päätökselle.

Lopullisen päätöksen asiasta tekee kunnanvaltuusto kunnanhallituksen päätösehdotuksen pohjalta.

Vuoden 2019 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan 2019-2021 kirjatulla tavalla selvitystyön arvioitiin alun perin valmistuvan vuoden loppuun mennessä. Valmistelua jatkettiin kuitenkin vielä vuoden 2019 alkupuolelle.

Yläkoulutoimikunta käsitteli asiaa tammi-maaliskuussa 2019 seuraavasti:

Yläkoulutoimikunta	28.1.2018	järjestäytyminen, vaihtoehtoiset mallit yläkoulun opetuksen järjestämiseksi
Yläkoulutoimikunta	19.2.2018	opetushenkilöstön kelpoisuudet ja koulutukset, yhtenäiskoulun ICT -ratkaisut 2019- , tuntikehys 2019 – 2020 ja 2022 – 2023, naapurikuntien yhteistyömahdollisuudet, malli yläkoulun toiminnasta 2020 – 2021 lukien
Kuntalaistilaisuus	25.2.2018	yläkoulutoimikunnan näkemys yläkoulun säilyttämisestä kotikunnassa

Yläkoulutoimikunta	12.3.2019	kuntalaiskuulemisen aineistot, loppuraportti, esitys sivistyslautakunnalle, lausuntojen pyytäminen, kuulemisten järjestäminen, käsittelyn ja päätöksenteon aikataulut
--------------------	-----------	---

Yläkoulutoimikunnan muistiot **liitteenä 4.**

Päätöksiä tehdään loppuraportin valmistuttua, kuulemisten ja lausuntojen jälkeen seuraavasti:

Sivistys-lautakunta (ei esteelliset)	huhtikuu 2019		esitys kunnanhallitukselle
Kunnan-hallitus (ei esteelliset)	huhtikuu 2019		esitys kunnanvaltuustolle
Kunnan-valtuusto (ei esteelliset)	toukokuu 2019		päätös

Tulevana lukuvuonna yläluokkien opetus jatkuu kotikunnassa opettajien ja rehtorin suunnitteleman mallin mukaisesti. Vähenevään oppilasmäärään sovitettuja uusia toimintamalleja kokeillaan syksyn tullen.

3 KUNTALAISTEN, HUOLTAJEN, OPPILAIDEN JA HENKILÖSTÖN OSALLISTAMINEN

Yläkouluselvityksessä nojattiin ”Kouluverkko muuttuu, entä kouluverkkosuunnittelu?” – tutkimukseen, (Sami Tantarimäki ja Anni Törhönen, Kunnallisalan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisusarjan julkaisu nro 105, 2017). ”Jatkuvassa muutoksessa kouluverkkosuunnittelun on kyettävä vastaamaan niihin tasa-arvon, eriytymisen, eriarvoistumisen, vaihtoehtojen, kerrannaisvaikutusten ja valintojen haasteisiin, joita liittyy niin aluekehittämisen, lähipalveluiden järjestämisen, opetuksen kuin yhteisöllisyyden kokonaiskuvaan. Suunnittelussa on tartuttava osallisuuden ja kumppanuuden edistämisyhtymisiin sekä keskusteltava niin tulevaisuuden sivistyskunnan kuin uuden maakunnankin tavoitteista.”

Osallisuuteen kuuluu oikeus saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista ja päätöksistä, oikeus ilmaista mielipiteensä niistä, oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa omiin asioihin. Lapsen ja nuoren näkemykset on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Osallisuus toteutuu, kun lapsella ja nuorella on kokemus siitä, että hän on voinut vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.

Osallistamisessa hyödynnettiin kunnan verkkosivuja ja kunnan omia Facebook-sivuja. Kaikki valmisteluaineistot tallennettiin kunnan verkkosivuille. Kunnan omilla Facebook-sivuilla jaettiin ko. aineistoja ja mahdollistettiin kuntalaisten osallistuminen aineistojen kommentointiin. Valmistelevat viranhaltijat seurasivat kommentointia ja vastasivat esitettyihin kysymyksiin.

Kunnan verkkosivuille perustettiin ”Yläkouluselvitys 2018”- sivukokonaisuus, johon kaikki valmistelumateriaali ja koosteet kuntalaisten kommentaareista.

Selvityksen valmistelussa otettiin huomioon kaikki kommentit.

4 TIEDOTTAMINEN

Koko yläkoulun jatkoa koskevan selitysprosessin ajan kuntalaiset, huoltajat, oppilaat ja henkilöstö ottivat laajasti kantaa eri yläkouluvaihtoehtojen vahvuuksista, mahdollisuuksista, heikkouksista ja uhkista. Esiin tuotujen näkemysten tiedottamisesta reaaliajassa laajasti ja avoimesti huolehdittiin koko prosessin ajan.

Valmistelun etenemisestä tiedotettiin paikallislehti Sisä-Savossa ja kunnan tiedotteissa.

Arvioinnit olivat julkisia ja päätöksentekoprosessi läpinäkyvä.

5 ENNAKKOARVIOINNIT PÄÄTÖKSENTEON POHJAKSI

5.1 Ennakoarviointien osa-alueet

Päätöksen teon pohjaksi arvioitiin ennakkoon yläkouluvaihtoehtojen vaikutuksia seuraavilta osa-alueilta:

- *Lapsivaikutusten arvioinnit – vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin, kehitykseen ja oikeuksiin*
- *Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset*
- *Taloudelliset vaikutukset*
- *Vaikutukset julkisiin, yksityisiin ja 3. sektorin palveluihin*
- *Vaikutukset kunnan väkimäärän ja ikärakenteen kehitykseen*
- *Vaikutukset kunnan imagoon, kehitykseen ja tulevaisuuteen*
- *Seudulliset vaikutukset ja*
- *Ympäristövaikutukset.*

Lapsivaikutusten arviointi tehtiin ”Lapsivaikutusten arviointi – kansallisia ja kansainvälisiä näkökulmia” – teoksen, Kirsi Alila, Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2011:7 sekä ”Lapsivaikutusten arviointi – hyvistä aikeista toiminnaksi”, Ira Custódio – artikkelin pohjalta.

Lapsivaikutusten ennakoarvioinnissa oli kyse siitä, että päätöksiä valmisteltaessa tarkasteltiin ja arvioitiin etukäteen esityksen vaikutuksia lasten hyvinvointiin, kehitykseen ja oikeuksien toteutumiseen.

Näin varmistettiin YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämä lapsen edun ensisijainen harkinta lasta tai lapsia koskevassa päätöksenteossa. Vaikutusten arvioinnin tarkoituksena oli tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi sekä mahdollistaa ja varmistaa lapsen edun harkinta päätösten valmistelussa.

5.2 Ennakoarviointien toimeenpano

Ennakoarvioinnit tehtiin seuraavasti:

- kevät 2018 kouluvierailujen yhteydessä, opetushenkilöstö arvioijana

- syksy 2018 kodin ja koulun päivässä vanhempainyhdistys toimeenpanijana, huoltajat arvioijina
- sisäiset ja ulkoiset tunteet, syksy 2018 kodin ja koulun päivässä, opettajat toimeenpanijoina, huoltajat ja oppilaat arvioijina
- vaihtoehtoiset mallit, syksy 2018 kodin ja koulun päivässä opettajat toimeenpanijoina, huoltajat ja oppilaat arvioijina
- omakanta.fi- sivusto vuoden 2018 loppuun saakka, kaikki asiasta kiinnostuneet, kuntalaiset, huoltajat jne arvioijina
- yläkouluselvityksen valmistelijat - rehtori, hallintojohtaja, kunnanjohtaja, opetustoimen henkilöstö ja naapurikuntien opetustoimen viranhaltijat arvioijina
- työryhmän, toimikunnan ja yhteistyötoimikunnan jäsenet arvioijina
- sivistyslautakunnan ja kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet arvioijina
- valtuutetut ja varavaltuutetut valtuustoseminaareissa arvioijina.

Arvioinnit koottiin **SWOT-analyysiin** "Yläkoulu Tervossa / Yläkoulu naapurikunnissa" –teemojen alle.

5.3 Keskeiset ennakoarviointien tulokset

Keskeiset arviointitulokset yläkouluvaihtoehtoista olivat seuraavat:

Yläkoulu Tervossa – Vahvuudet	
Pieni koulu	pienet ryhmät, tuttu ja turvallinen, sopeutumiskykyinen, yksilölliset ratkaisut onnistuvat, laadukas opetus, kannustavat ja läsnä olevat aikuiset, hyvä ruoka
Yhtenäiskoulu	yhteiset opettajat eri luokkatasoilla, hyvä oppilaantuntemus, pienet ja isot yhdessä, tuntevat toisensa ja oppivat toisiltaan, yläluokkalaisilla iPadit
Yhteisöllisyys	sosiaalista vuorovaikusta kehittävä, tiivis yhteishenki, kaverit parasta, nuokkari
Yksilöllisyys	erityistä tukea tarvitsevien yksilöllinen huomioiminen
Kodin ja koulun yhteistyö	varhaiskasvatuksesta alkava, koko koulupolun ajan jatkuva tiivis yhteistyö
Kunnan vetovoimatekijä	toimivat palvelut kunnassa

Yläkoulu Tervossa – Heikkoudet	
Pienuus	liian vähän oppilaita tietyillä luokilla, vaikea tehdä ryhmätöitä
Haavoittuvuus	osaaminen henkilöityy, rekrytointi haasteellista
Opettajien haasteet	laajat aineyhdistelmät, opetusvelvollisuuksien täyttyminen haasteellista, työmäärien ennakointi vain lukuvuosittain
Sosiaaliset suhteet	löytyykö kaveriteita pienissä ryhmissä, onko omaikäisten piiri riittävän iso, kasvaako lapsista hyvän itsetunnon omaavia, rohkeita ja sosiaalisesti vahvoja aikuisia, tarvitaan erilaisten ihmisten

	kohtaamisia ja kokemuksia erilaisissa ryhmissä pärjäämisestä
Valinnaisaineet	rajallisuus
Verkko-opetus (etä- ja digi-opetus)	yläluokkaikäisten oppilaiden vastuuttaminen mietittävää onko opettaja läsnä opetuksessa ja kasvatuksessa, läsnä oleva opettaja välttämätön lasten tasapuolisen koulutuksen turvaamiseksi
Suunnittelun tarve	yläluokkien säilyttäminen kotikunnassa vaatii paljon suunnittelutyötä
Kustannukset	yläluokkien säilyttäminen kotikunnassa lisää investointikustannuksia

Yläkoulu Tervossa – Mahdollisuudet	
Muutoshalukkuus	henkilökunta motivoitunutta etsimään innovatiivisia ratkaisuja
Henkilöstön työaikajärjestelyt	voisiko opettajilla olla kokonaistyöaika
Kyytijärjestelyt	iltapäivän kyytien järjestäminen vain kello 15, kerhotoiminnan järjestäminen kello 13-15 välille
Yhteistyö naapurikuntien kanssa	naapurikuntien opettajat, kansalaisopiston opettajat, verkko-opetus
Verkko-opetus (etä- ja digi- opetus)	Tervo suunnan näyttäjä, asiantuntijoiden käyttö
Valinnaisaineiden järjestäminen	karsiminen, erikoistuminen luontoon tai kädentaitoihin, verkko-opetus
Yhteistyö kotikunnassa	yhteistyö päiväkodin kanssa
Opetuksen yksilöllisyys	yksilölliset opetussuunnitelmat, luokattomuus
Uusi koulu	egologinen, monikäyttöinen, muunneltava, nykyaikainen oppimisympäristö, kirjasto, järjestötilat mukana, käyttäjinä kaikki kuntalaiset
Väkiluku	uusia asukkaita, lapsiperheitä kuntaan

Yläkoulu Tervossa – Uhat	
Oppilasmäärä	oppilasmäärän laskeminen edelleen
Sosiaalisten taitojen oppiminen	riittääkö kavereita
Jatko-opintokelpoisuudet	voidaanko turvata laadukas opetus ja sosiaaliset taidot jatko-opintoja ajatellen
Rekrytoinnin haasteet	saadaanko päteviä opettajia vähäisellä tuntimäärällä, opettajilla laajat aineyhdistelmät, jos joku opettaja lähtee, miten saadaan opettaja tilalle samanlaiseen aineyhdistelmään, pedagogiset vaikutukset myös alaluokkien opetukseen
Vähän valinnaisaineita	suppea valinnanvapaus
Väkiluku	poismuutto, väki vanhenee Tervosta ja naapurikunnista, jos suunnitellut palvelurakenteiden muutokset toteutuvat

Yläkoulu naapurikunnissa – Vahvuudet	
Aineenopetus	laadukkaan aineenopetuksen turvaaminen
Rautavaaran, Kaavin ja Tuusniemen kokemukset	oppilaiden, huoltajien ja opettajien kokemukset olivat pääsääntöisesti myönteisiä
Pienet koulut	Vesannon koulu ja Kissakuusen koulu pieniä kouluja, Karttulassa uusi Kissakuusen koulu, lähivuosina uusi Vesannon koulu
Kaveripiiri	kaveripiiri laajenee, uusia kavereita
Taloudelliset vaikutukset	turvaa päiväkodin ja alakoulun säilymisen
Kuntien etäisyydet	Tervon keskustasta lyhyt matka Karttulaan ja Vesannolle

Yläkoulu naapurikunnissa – Heikkoudet	
Kuljetukset	kaikki yläluokkalaiset olisivat kuljetuksen piirissä, haasteina matka-ajan riittävyys, koulujen aikataulujen yhteensovittamiset, jo ennestään pitkät matkat ja kustannusvaikutukset
Oppilaiden stressi	stressi yläluokkien loppumisen uhasta, koulun vaihdosta, joutumisesta eri kouluihin, ei näkisi omia kavereita, voi joutua olemaan yksin
Mielikuvat	osalla positiivisia, osalla negatiivisia mielikuvia naapurikuntalaisista, naapurikuntien nuorille tärkeistä palveluista ja koulujen ilmapiiristä
Opetusryhmät	isot opetusryhmät – levottomuus –kiusaaminen
Koulujen koko	tilojen riittävyys
Opettajat	haasteina opettajien työllistyminen ja rekrytointi
Kustannukset	haasteina kustannusten kasvu ja jakoperusteet, erityisen tuen ja kuljetusten kustannusten määrättyminen
Imagon menetys, vaikutukset väkimäärään	lapsiperheiden näkemysten mukaan ylivoimaisesti suurimpana heikkoutena koettiin, ettei uusia lapsiperheitä muuta Tervoon, entiset lapsiperheet muuttavat pois, kuolinisku kunnalle ja yrityksille, väkimäärä vähenee
Vaikutukset kunnan talouteen	verotulot laskevat
Kaverisuhteet	entiset kaverisuhteet saattavat katketa
Perheiden näkökulma	mahtuvatko kaikki perheen lapset samaan kouluun, joutuvatko perheet itse maksamaan kustannuksia, jos haluavat lapset samaan kouluun, joutuvatko huoltajat tekemään yhteistyötä monen koulun kanssa, pärjääkö oma lapsi uudessa koulussa ilman kavereita, murrosikäinen ei vielä valmis vaihtamaan koulua
Osallistaminen	tervolaisilla ei sananvaltaa naapurikunnissa
Asenteet	vahvasti negatiiviset asenteet
Tunteet	ristiriitaiset tunteet, ärtymys, epävarmuus, hämmennys, huoli, haikeus ”tunteet pinnassa, järki hämärtyy”

Yläkoulu naapurikunnissa – Mahdollisuudet	
Asenteiden muuttuminen	palaute vastaavan järjestelyn jo aiemmin toteutaneista kunnista saattaa vahvistaa myönteisiä mielipiteitä
Kuntayhteistyö	kuntayhteistyö kehittyy, uuden koulun suunnittelu voisi olla yhteistä
Toisen asteen opiskelupaikkojen turvaaminen naapurikunnissa	tutun yläkoulun yhteydessä järjestettävä lukio-opetus saattaa motivoida oppilaita hakautumaan jatko-opintoihin – luo turvaa lukio-opetuksen säilymiselle Vesannolla ja Pielavedellä
Oppilaan näkökulma	sosiaalisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen uudessa kouluympäristössä –uudet kaverisuhteet, joillekin mieleinen vaihtoehto päästä uuteen kouluympäristöön, saada valmiuksia tulevaisuuteen, paljon valinnaisaineita
Karttulan koulu	Karttulassa uusi koulu –yhteistyötä Kuopion kanssa Nilakka-yhteistyön sijaan
Vesannon koulu	lukio valmiina - tulevaisuus, uusi koulu tulossa, yhteisiä opettajia Tervon kanssa, pitkä matka Taluskylästä, väheneekö oppilasmäärä, säilyykö lukio
Kaikki eri kouluihin	lyhyemmät matkat, lukio samassa
Kunnan imago	koulun arvo eikä kunnan vetovoimaisuus lopu, vaikka olisi vain alakoulu

Yläkoulu naapurikunnissa – Uhat	
Kunnan imago	kunta saattaa saada kielteistä mainetta opetusjärjestelyiden vuoksi
Osallisuus	miten osallistetaan kaikki oppilaat ja huoltajat suunnittelutyöhön, onko vanhempainyhdistystä
Kielteiset asenteet	huoltajien kielteiset näkökannat saattavat vaikeuttaa yhteistyötä ja opiskelua
Oppilaiden sosiaalinen verkosto	uhattu, jos oppilaat hajautetaan eri kouluihin
Koulut oppimisympäristönä	onko sisäilma hyvä naapurikouluissa, onko digi-opetusta
Vähemmistölapset	vammaisten, erityislasten ja sijoitettujen lasten ja muiden vähemmistöön kuuluvien lasten asema
Aineenopettajien työllistyminen	ei liikkeen luovutusta eikä työllistämisvelvoitetta
Kunnan taloudellinen haavoittuvuus	sote-menojen kasvu, maksusitoumukset

Huoltajien, oppilaiden, opetushenkilöstön, kuntalaisten ja selvityksen valmistelijoiden näkemyksiä päätöksenteon pohjaksi

Yläkoulu Tervossa	lapsiperheet arvostavat yläluokkien säilyttämistä kotikunnassa vaihtoehtoisista ylivoimaisesti kaikkein eniten / joidenkin kuntalaisten mielestä koululaisten hajauttaminen on arkipäivää isoissa kunnissa, joissa oppilaita voidaan hajauttaa saman kunnan sisällä, mikä on eri asia kuin ostaa palvelut naapurikunnista
Ei yläkoulua Tervossa	joidenkin mielestä yläluokkien opettaminen kotikunnassa ei ole itseisarvo, hyvä koulun maine jatkuu, vaikka olisi vain alaluokat /useiden mielestä yläkoulun loppuminen on kuolinisku kunnalle
Yläkoulu naapurikunnissa	useimmat olivat sitä mieltä, että jos on pakko järjestää yläkoulun opetus naapurikunnissa, järjestettäisiin se yhdessä naapurikunnassa / joidenkin mielestä olisi matkan lyhyiden vuoksi hyvä päästä lähimpään yläkouluun / joidenkin mielestä huoltajien tulisi saada valita koulu, jos yläkoulu loppuu Tervosta / joidenkin mielestä hajautettu malli on huonoin
Arvot	ansaitsevatko nuoret oman koulun
Usko tulevaisuuteen	uskovatko päättäjät Tervon tulevaisuuteen
Yläluokkien järjestämisvaihtoehtojen arvioinnin haasteet	epäily, osataanko itse tai osaavatko asiantuntijat objektiivisesti arvioida yläluokkien järjestämisvaihtoehtoja, onko päättäjillä riittävästi tietoa, tarvitaan asiantuntijoita ja kattavasti tietoa yläkoulun järjestämisen vaihtoehtoisista
Osallistamisen aitous	kuullaanko aidosti lapsia, nuoria ja kuntalaisia, voiko päätöksentekoon oikeasti vaikuttaa, onko asia päätetty jo valmiiksi, tehdäänkö lapsivaikutusten arviointi
Tiedon oikeellisuus	ovatko oppilasmääräennusteet oikein, onko ennusteissa otettu huomioon muuttolapset
Päätöksenteon perusteet	pedagogiset perustelut ja harkittu kompromissi hyvät lähtökohdat päätöksenteolle, asiaan ei liene yhtä ratkaisua, yläluokkien säilyttäminen on mukavaa, mutta onko oppilaiden kannalta paras ratkaisu
Kasvatustavoitteet	lapsista ja nuorista tulee kasvattaa hyvän itsetunnon omaavia, rohkeita ja sosiaalisesti vahvoja aikuisia
Läsnä olevat opettajat	opettajat opettamisen ja kasvattamisen kivijalka, tarvitaan turvalliset aikuiset, kannustavien aikuisten läsnäolo ja tuki
Etäopetus	etäopetus – joillekin sopii, joillekin ei, voi rikastuttaa ja monipuolistaa opetusta, kaikille turvattu tasapuolinen koulutus
Sosiaaliset taidot	sosiaalisten taitojen vahvistamiseen kiinnitettävä erityistä huomiota, välimatkat pitkiä, vähän saman ikäisiä nuoria, saman henkisten kavereiden löytäminen tuskallista, nuorille kokemuksia monenlaisten ihmisten kohtaamisesta ja erilaisissa ryhmissä pärjäämisestä, tarvitaan riittävän laaja omaikäisten piiri
Akateemiset aineet	akateemiset aineet eivät ole kiehtovia, mutta tulevaisuuden kannalta tärkeitä
Jatko-opiskeluvalmiudet	hyvät jatko-opiskeluvalmiudet ja sosiaaliset valmiudet opiskella isossakin ryhmässä turvattu
Taloudelliset vaikutukset	yläluokkien säilyminen Tervossa lisää investointikustannuksia rakentamisen osalta, naapurikunnissa on jo tai rakentuu uudet koulut, kustannukset jyvittyvät oppilaan hintaan; kuljetuskustannukset ja erityisen tuen kustannukset otettava huomioon, järjestettiin

	yläluokkien opetus kotikunnassa tai naapurikunnissa; kunnan väkiluvun ja opetushenkilöstön työpaikkojen säilymisellä on myönteisiä vaikutuksia verotuloihin
Henkilöstövaikutukset	Yläluokkien säilyminen kotikunnassa turvaa nykyiset vakinaisen opetushenkilöstön työpaikat
Seudulliset vaikutukset	lasten määrän väheneminen on haaste myös naapurikunnissa, kuntien taloudelliset mahdollisuudet ylläpitää nykyiset palvelut saattavat olla rajalliset, sote- ja maakuntauudistuksen lykkääntyminen vaikuttaa lapsiperheiden palveluiden seudulliseen järjestämiseen ja kehittämiseen, tarvetta seudulliseen yhteistyöhön on monella sektorilla
Ympäristövaikutukset	lapsille ja nuorille tulee turvata terveelliset oppimisympäristöt opetuksen järjestämispaikasta riippumatta, uudet koulurakennukset ovat vanhoja ympäristöystävällisempiä
Selvityksen tarpeellisuus	selvitykselle olisi ollut tilausta jo aiemmin, oppilasmäärät laskevat, sama henkilöstö

5.4 Kokonaisvaltainen ennakoarviointi

Päättäjillä oli koko prosessin ajan mahdollisuus seurata reaaliajassa asianosaisten kuntalaisten, valmistelijoiden ja selvitystä käsitelleiden toimielinten näkemyksiä yläkouluvaihtoehtoista ja tehdä siten päätöksensä kokonaisvaltaisesti päätöksen vaikutuksia ennakkoon arvioiden.

Tiedon pohjalta tunnistettiin päätösvaihtoehtojen myönteiset ja kielteiset vaikutukset; tunnistettiin eri vaikutusten merkittävyys, tehtiin kokonaisarvio vaikutuksista, laadittiin ja raportoitiin johtopäätökset päätöksentekoa varten.

Päätösten toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan toteutuneet vaikutukset.

6 ASIAANTUNTIJOIDEN KUULEMINEN

Ennakoarviointien lisäksi yläkouluselvityksen tekemisessä kuultiin seuraavia ulkopuolisia asiantuntijoita:

- Kuntaliiton erityisasiantuntija perusopetus Mari Sjöström
- Kuntaliiton lakimies Minna Antila
- Kuntaliiton kehittämisspäälikkö Sanna Lehtonen
- FCG:n johtava konsultti, sivistyspalveluiden konsultointi, Raila Oksanen.

7 KUULEMISET

7.1 Vanhempain- ja kuntalaisten tilaisuudet

Vanhempainilta 1.12.2015

Kuntalaistilaisuus 30.8.2018

Kodin ja koulun yhteistoimintapäivä 8.9.2018

Kuntalaistilaisuus 25.2.2019

Kuulemistilaisuus 15.4.2018 (hallintolain 434/2003, 34 §:n ja 41 §:n mukainen)

7.2 Opetushenkilöstö ja yhteistoiminta

Työnantajan ja työntekijöiden välisestä yhteistoiminnasta huolehdittiin Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta annetun lain (449/2007) mukaisesti. Yhteistoiminnan tavoitteena oli antaa henkilöstölle mahdollisuus yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa osallistua kunnan toiminnan kehittämiseen ja antaa henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa omaa työtään ja työyhteisöään koskevien päätösten valmisteluun sekä samalla edistää kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuutta ja henkilöstön työelämän laatua.

Selvityksen tekemisen etenemistä seurattiin yhteistyötoimikunnan kokouksissa. Työsuojeluvaltuutetut, luottamusmiehet sekä työyksiköiden henkilöstön edustajat ovat yhteistyötoimikunnan jäseniä valtuuston nimeämien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden ohella.

Opetushenkilöstöllä oli omat edustajansa työryhmässä ja toimikunnassa.

7.3 Lapsi- ja nuorisoneuvosto

Yläkouluselvityksen tekemistä käsiteltiin Lapsi- ja nuorisoneuvostossa 8.2.2018 ja 21.11.2018. Loppuraporttiin tutustuttiin 28.3.2019 ennen lausunnon antamista yläkoulutoimikunnalle.

8 LAUSUNTOPYYNNÖT

Kuntalaisten, huoltajien, oppilaiden ja henkilöstön kuulemista - myös niiden, jotka eivät ole somessa – täydennettiin hallintolain (434/2003) 34 §:n ja 41 §:n mukaisilla lausuntopyynnöillä 3.-11.4.2019 välisenä aikana.

Kirjalliset lausuntopyynnot osoitettiin

- *oppilaskunnalle,*
- *lapsi- ja nuorisoneuvostolle,*
- *vanhempainyhdistykselle,*
- *OAJ Tervon paikallisyhdistys ry:lle ja*
- *opetushenkilöstölle.*

9 MUIDEN KUNTIEN PERUSOPETUKSEN YHTEISTYÖN VAIHTOEHDOT

9.1 Neuvottelut naapurikuntien kanssa

9.1.1 Neuvottelu 2.12.2016

Ensimmäisen kerran naapurikuntien opetustoimen edustajien kanssa neuvoteltiin mahdollisesta yhteistyöstä yläluokkien opetuksen järjestämisessä 2.12.2016. Sovittiin, että Tervon kunta laatii kartan yläluokkien oppilaiden kotipaikoista sekä toimintamallin yläluokkien opetuksen järjestämisestä yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Toimintamallissa otetaan kantaa opetuksen järjestämisvastuuseen, kotikuntakorvausten jakautumiseen ja koulukyytien järjestämiseen. Selvityksen perusteella jatketaan yhteistyön suunnittelua.

9.1.2 Neuvottelu 24.9.2018

Neuvottelumuistio **liitteenä 5.**

Valtuustoseminaariaineisto 19.9.2019, liitteenä 3.

Käytiin läpi valtuustoseminaarin 19.9.2019 aineisto.

Todettiin, että selvitystyön edettyä ykkösvaihtoehtona selvitetään yläkoulun kotikunnassa säilyttäminen mahdollisuuksia. Samaan aikaan selvitetään yläluokkien opetuksen yhteistyö-/ostopalvelumahdollisuuksia naapurikuntien kanssa. Kouluverkkosuunnittelussa otetaan huomioon myös omaa kuntaa laajemmat seudulliset vaikutukset. Vastaavissa kouluverkkoselvitysten lapsivaikutusten arvioinneissa on arvioitu opetusjärjestelyiden vaihtoehtojen lyhyt- ja pitkäkestoisia vaikutuksia oppilaiden, oppimisen, henkilöstön ja talouden näkökulmista.

Todettiin, että **sopimusjuridiikka, sopimuksia määrittelevä lainsäädäntö ja sopimusten sisällöt** on selvitetty perinpohjaisesti. Kuntien välisistä yläluokkien opetuksen yhteistyömuodoista **teoreettisesti mahdollisia** olisivat yhteinen lautakunta eli **vastuukuntamalli, yhteinen virka tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta**. Vastuukuntamallia selvitettiin aikanaan Tervon ja Karttulan kuntien välillä. Tuolloin ko. yhteistyöstä ei yhteistä näkemystä syntynyt eikä päätöksiä asiasta tehty. Viime vuosina tehtiin Nilakan kuntien liitos selvitystä aina liitossopimuksen valmisteluun saakka. Päätöksiä kuntaliitoksesta ei tehty. Näin ollen vastuukuntamalli ei ole mahdollinen. Yhteisiä virkoja voitaisiin perustaa, sellaisia ei kuitenkaan tiedetä lähiseudulle perustetun. Toistaiseksi voimassa oleva monen kunnan yhteinen päätoiminen tuntiopettajia on rekrytoitu yksittäiseen oppiaineeseen. Kokemusta sopimuksen tekemisestä viranomaistehtävän hoitamiseen ei opetuspuolelta ole.

Kotikuntakorvauksista todettiin, että mikäli yläluokkalaisten opetuksen järjestää muu kuin oma kotikunta, kotikuntakorvaukset menevät suoraan opetuksen järjestäjälle. Mikäli Tervon kunta ostaa palvelut naapurikunnasta/-kunnista, tulee sopimuksissa määritellä Tervon kunnan maksettavaksi todellisiin kustannuksiin perustuvat, kotikuntakorvauksiin kuulumattomat menot (esimerkiksi muiden kuin 11-vuotisen opetusvelvollisuuden piiriin kuuluvien oppilaiden henkilökohtaiset avustajat, mahdolliset kuljetuskustannukset, tervolaisten oppilaiden aiheuttamista ryhmäajoista aiheutuvat opettajien palkkausmenot).

Kotikuntakorvaukset tulevat kahden vuoden viiveellä. Mikäli naapurikunta/-kunnat järjestää/järjestävät yläluokkien opetuksen, tulee Tervon kunnan maksaa opetuksen järjestäjälle kaikki perusopetuksen kulut kahtena ensimmäisenä vuotena. Ko. aikana VM:n peruspalveluiden tuottamiseen kohdennetut valtionosuudet tulevat Tervoon.

Kuntien perusopetuksen tuntijaot ja opetustuntien määrät vertailtiin. Voimassa olevan tuntijakopäätöksen mukaan Nilakan kunnissa opetusta annetaan 1-9 -luokkien aikana 223 viikkotuntia valtakunnallisen minimituntimäärän ollessa 222 viikkotuntia. Yksi viikkotunti tarkoittaa 38 tunnin opetusta. Nilakan viikkotuntimääriin on Tervossa lisätty 5 (1-, 2-, 5-, 6- ja 8-luokille), Vesannolla 4 (1-, 2-, 7- ja 8-luokille), Pielavedellä 2 viikkotuntia ja Keiteleellä 6-12 (tänä lukuvuonna käytössä 7 vkt 6-12 vkt:n välyksestä seuraavasti: 1., 2. ja 5. lk äidinkieli 3 x 1vkt ; 4. ja 6. lk koulun valitsevat taitotaideaineet 2 x 1vkt ja 7. ja 8. luokilla meidän luokka 2 x 1vkt). Kuopiossa (Karttulan Kissakuusen koulussa) valtakunnalliseen minimituntimäärään on lisätty kolme viikkotuntia (1-, 2- ja 3-luokille), joten kokonaistuntimäärä on 225 viikkotuntia. Tervossa perusopetuksen oppilas saa opetusta 228 viikkotuntia eli 228 ylimääräistä oppituntia peruskoulun 1-9 -luokkien aikana (vastaa yhden opettajan työpanosta), 6 ylimääräistä opetustuntia viikottain.

Käytiin läpi **opettajien työmäärät** Tervon perusopetuksen opettajien **virkasuhteet, kelpoisuudet sekä arviot lähivuosien työmäärien kehityksestä**. Tervossa on ollut pitkään hyvä tilanne opettajien kelpoisuuksien suhteen. Muutamissa yläluokkien taitoaineissa erikoistuneet luokanopettajat opettavat taitoaineita. Tällä hetkellä Tervon Yhtenäiskoulussa opetustunteja on resurssoitu muita kuntia enemmän. Pienistä opetusryhmistä huolimatta jakotunteja, samanaikaisopettajien tunteja ja erityisopetustunteja on huomattavan paljon.

Todettiin, että opetustunnit yläluokilla vähenevät pienenevästä oppilasmäärästä johtuen. Tämä vaikuttaa eniten muutamaa aineenopettajan työmäärään, mutta myös kaikkien opettajien työmääriin ja sisältöihin.

Yläluokkien opetuksen järjestämisessä yhteistyössä/ostopalveluna naapurikuntien kanssa ei ole kysymys liikkeen luovutuksesta, joten henkilöstö ei siirry ns. vanhoina työntekijöinä uudelle työnantajalle. Naapurikuntien mahdollisuus tarjota työtä aineenopettajille riippuu kuntien henkilöstön rekrytointitarpeesta. Nilakan kunnissa tehdään jo nyt yhteistyötä opettajien rekrytoinnin suunnittelussa. Periaatteessa avoimet virat ja tehtävät tulee täyttää avoimen julkisen haun kautta yhdenvertaisuusperiaatte huomioon ottaen.

Arvioitiin **perusopetuksen sisältöä ja laatua**. Käytiin läpi Ylen keväällä kahdeksalla mittarilla tekemä vertailu kuntien perusopetukseen käyttämistä resursseista. Todettiin, että kunnista on saatettu antaa ei-yhteneviä tietoja muun muassa opettajien kelpoisuuksista. Toisissa kunnissa on voitu pitää kelpoisena opettajaa, jolla on opettajan kelpoisuus laajasti ymmärrettyinä. Toisissa kunnissa on eritelty tarkemmin opettajan pitämät tunnit ja kelpoisuudet suhteessa niihin. Todettiin, että perusopetuksen laadun arvioinnin kriteereinä voivat Ylen vertailuun ottamien mittareiden lisäksi olla muun muassa kasvun ja oppimisen tuen saatavuus sekä koulumatkoihin käytetty aika.

Kuljetusten osalta todettiin, että oppilaiden kuljetuksiin käytettävä maksimiaika on määriteltä perusopetuslaissa. Tällä hetkellä Vesannon kunta järjestää lukiolaisille ilmaiset kyydit myös naapurikunnista. Tervolaiset yläluokkalaiset voisivat käyttää ko. kyytejä. Oppilaiden lähikoulun määrittelyssä on tarkoituksenmukaista tarkastella kouluvaihtoehtoja yli kuntarajojen silloin, kun se on koulumatkojen ja koulupäivän pituuden suhteen on tarpeellista. Mikäli yläluokkien opetus järjestetään oppilaiden asuinpaikan mukaan eri naapurikunnissa, on kunnan määriteltävä oppilaiden lähikoulu siten, että opetuksen järjestäjät tietävät pitkällä aikavälillä, kenelle opetusta järjestävät. Kysymykseen saattaa tulla maantieteellinen oppilaaksi ottoalueen määrittely.

Verkko-opetuksesta todettiin, että Vesanto on järjestänyt verkko-opetusta etenkin lukiossa. Opetukseen tarvitaan laitteet ja toimivat yhteydet. Moneen kuntaan tuotettuna verkko-opetus sitoo lukujärjestyksiä. Verkko-opetus soveltuu perusopetuksessa yksittäisten oppiaineiden opetukseen, koulun kasvatustehtävää verkko-opetuksella ei voi hoitaa.

Uusien koulujen tilamitoituksista todettiin että, sekä Vesannon uuden koulun suunnitelmassa että Karttulan uudessa koulussa on tarvittaessa tilaa tervolaisille yläluokkalaisille.

Yhteistyömahdollisuudet

Todettiin, että yläluokkien opetuksen järjestämisen yhteistyö- ja ostopalveluvaihtoehtoja selvitetään Vesannon kunnan ja Kuopion kaupungin kanssa. Rehtorit selvittävät lukuvuo-

desta 2020-2021 alkaen, mikä merkitys tervolaisilla yläluokkien oppilailla olisi koulunsa yläluokkien ryhmäjakoihin siten, että kaikki tervolaiset yläluokkalaiset/puolet tervolaisista yläluokkalaisista olisivat Vesannon Yhtenäiskoulussa/Kissakuusen koulussa. Pielaveden kunnan on mahdollista järjestää yläluokkien opetusta halukkaille yksittäisille, lähellä Pielaveden rajaa asuville oppilaille. Keiteleen kunnan on mahdollista selvittää opettajayhteistyötä. Kuopiossa talouspäällikkö selvittää eri yhteistyömuotojen kustannusvaikutukset. Tervon yläkouluselvityksen tekemisen kannalta olisi hyvä, että niin Kuopion kuin Vesannonkin kustannusvaikutusten arvioinnit olisi tehty samoin perustein. Tuolloin naapurikuntien kustannusvaikutusten arvioinnit voitaisiin vertailla yhdenmukaisesti.

9.1.3 Neuvottelu 15.11.2018

Neuvottelumuistio [liitteenä 6](#).

Todettiin, että Tervossa yläkouluselvityksen valmistelijat ja käsittelijät toimielimissä ovat osittain vaihtuneet esteellisyyksien vuoksi.

Todettiin, että naapurikunnissa ollaan yläkouluyhteistyöstä kiinnostuneita.

Vesannolla oppilasennusteet on käyty läpi. Kaikki tai vaihtoehtoisesti puolet tervolaisista yläluokkalaisista mahtuisivat ryhmiin. Tällä hetkellä 7-9 –luokilla on 52 oppilasta. Omat ikäluokat pienenevät, joten ennusteiden loppupuolella yläluokilla arvioidaan olevan noin 40 oppilasta.

Nykyiset ryhmäkoot vaihtelevat 13-32 välillä. Tällä hetkellä ei yläluokilla rinnakkaisluokkia ole. Jakotunteja on tietyissä aineissa mm. englannissa, matematiikassa ja tunneilla, joissa työturvallisuus on otettava huomioon.

Jos kaikki tervolaiset yläluokkalaiset tulisivat Vesannolle, luokkakoot vaihtelisivat 30 oppilaan molemmin puolin, ryhmissä olisi keskimäärin 25 oppilasta. Tällöin tarvittaisiin rinnakkaisluokkia ja ryhmäjakoa nykyistä enemmän. Isompi oppilasmäärä toisi valinnaisaineisiin väljyyttä. Tällä hetkellä 8. ja 9. luokkien valinnaisaineet opetetaan erikseen. Lukuvuonna 2019-2020 7. luokalle tulee pieni ryhmä, joten 8-9 –luokilla valinnaisaineryhmät yhdistetään. Jos puolet tervolaisista yläluokkalaisista tulisi Vesannolle, ryhmäkoot vaihtelisivat 9-26 oppilaan välillä, keskiarvo olisi 20 oppilasta. Rinnakkaisluokkiin ei olisi tarvetta, ryhmäjakoihin kylläkin.

Ryhmäjakojen tarvetta on vaikea ennustaa pitkälle eteenpäin. Tarkastelu on tehtävä lukuvoosittain. Ryhmien jakotarpeisiin vaikuttavat oppilasmäärien lisäksi oppilaiden tukitarpeet. Ryhmäjaot saattavat aiheuttaa haasteita tilojen riittävyydelle.

Vesannolla opetus järjestetään kello 8-16 välillä. Koulussa on viisijaksojärjestelmä. Välikyytejä järjestetään tarpeen mukaan.

Kustannusten jaosta tulee tehdä kirjallinen sopimus. Lähtökohtana ovat kotikuntakorvaukset. Kotikuntakorvauksen ja todellisten kulujen ero tulee korvata. Kahden vuoden viive kotikuntakorvausten maksamisessa tulee ottaa huomioon. Samoin se, ettei mahdollisille 16 vuotta täyttäneille perusopetuksen oppilaille tule valtion osuutta. Kotikuntakorvauksiin sisäl-

tyvät tavanomaiset kustannukset. Koulukyydeissä voidaan hyödyntää lukiolaisille järjestettäviä kyytejä. Tervon kunnan erikseen maksettavaksi jäävät ohjaajan, kuraattorin, psykologin palkkauskustannukset sekä erityisoppilaiden kustannukset.

Yhteisistä opettajista voidaan neuvotella, virkoja ei Vesannolla ole tulossa avoimiksi”.

Keiteleellä syntyy noin 20 lasta vuodessa. Nilakan koulussa on noin 200 oppilasta, joista 60 on 7-9 –luokilla”.

Kissakuusen koulussa on 0-9 luokilla 246 oppilasta, joista 7-9 luokilla on 110 oppilasta. Koulun oppilasmäärän ennustetaan pysyvän nykyisellä tasolla. Koulussa on neljäjaksojärjestelmä.

Kuopion kaupungin linjauksen mukaisesti Kuopio tekee palveluiden tuottamisessa yhteistyöselvityksiä yli kuntarajojen. Yläkouluyhteistyön selvitystä tehdään kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajan valtuutuksella. Lautakuntaan asia viedään mahdollisessa sopimuksen tekovaiheessa.

Kustannuslaskelmat tehdään mahdollisen yhteistyön osalta vuodesta 2020 alkaen. Laskelmissa otetaan huomioon todelliset kustannukset suhteessa kotikuntakorvauksiin. Tilavuokrat (rahoituskulut, poistot, ylläpito, korvausinvestoinnit) sisällytetään oppilashintoihin.

Keskusteltiin **alustavan sopimusluonnoksen** sisällöstä.

Keskusteltiin Vesannon ja Kissakuusen koulujen **tilojen käytön** mahdollisuudesta tervolaistille oppilasryhmille yksittäisissä oppiaineissa esimerkiksi fysiikka-kemiassa. Molemmissa kunnissa järjestely on mahdollinen.

Verkko, etä- ja monimuoto-opetuksesta todettiin ko. opetustapojen olevan mahdollisia. Digi-opetus soveltuu harvoin koko perusopetuksen järjestämiseen. Jos on lähipetusta tarjolla, järjestetään opetus mieluiten lähiopetuksena. Tarvitaan aikuisen läsnäoloa, jatkuvaa ohjausta ja arviointia sekä heterogeenisen oppilasaineksen huomioon ottamista. Ohjaajat eivät ole opettajia, linjan päässäkin tarvitaan opettajaa. Lukiossa toimii lyhyessä kielessä, syventävissä ei toimi yhtä hyvin. On otettava huomioon mahdolliset käytännön lukujärjestys- ja ajoitusongelmat. Opettajalle on maksettu ylimääräinen korvaus 0,2-kertoimella.

Todettiin, että tervolaisten yläluokkalaisten opetuksen järjestäminen ei mene talous edellä. Opetuksen järjestäminen on ratkaistava **pedagogista lähtökohdista**.

9.2 Tutustumiskäynnit

9.2.1 Tutustumiskäynti Rautavaaralle

Rautavaaran yläluokkien opetusjärjestelyihin tutustuttiin 21.2.2018. Rautavaaran yläaste ja Rautavaaran koulu sekä alle 20 oppilaan lukio toimivat samassa koulurakennuksessa. Yläluokilla ja lukiolla on yhteiset aineenopettajat. Lukiossa ISO -verstaas ja digilukio.

Esikoulu on 1.8.2018 alkaen osana päiväkotia. Koulussa on kaksi erityisopettajaa, viisi luokanopettajaa, kuusi lehtoria, kolme tuntiopettajaa ja viisi koulunkäynninohjaajaa.

Aineenopettajista neljä on kaksoiskelpoisia. 5.-6. -luokkalaisia opettavat suurelta osin aineenopettajat.

Peruskoulun oppilaan kustannukset ovat noin 10 000 euroa/oppilas/vuosi, lukion oppilaan kustannukset noin 22 000 euroa/oppilas/vuosi. Peruskoulun vuosikustannukset ovat 1 726 000 euroa ja lukion 421 000 euroa/vuosi.

9.2.2 Tutustumiskäynnit Kaaville ja Tuusniemelle

Kaavin ja Tuusniemen opetusjärjestelyihin tutustuttiin 18.4.2018.

Mukana kouluvierailuilla olivat Tervon kunnasta hallintojohtaja, rehtori, erityisopettaja sekä vanhempainyhdistyksen edustaja. Kaavin koululla mukana olivat Kaavin kunnan puolesta sivistystoimenjohtaja ja opetustoimenjohtaja/rehtori.

Kaavin kunta ostaa kaiken yläluokkien opetuksen Tuusniemeltä.

Kaavin kunnassa on yksi alakoulu, jossa opiskelee lukuvuonna 2017-2018 177 oppilasta vuosiluokilla 0-6. Yläluokkien 7-9 oppilaita on 98, jotka kaikki opiskelevat Tuusniemen yhtenäiskoulussa. Opettajia Kaavilla on 16, lisäksi henkilökuntaa kuuluu rehtori sekä 9 koulunkäynninohjaajaa. Opetus on järjestetty lukuvuodesta 2016-2017 alkaen uudessa koulurakennuksessa, jossa opiskelevat kaikki kunnan 0-6 –vuosiluokkien oppilaat. Kyläkouluja tai muita kouluja kunnassa ei ole.

Kaavi on alun perin sopinut yläluokkalaisten opetuksesta Juankosken kunnan kanssa. Tuolloin 7-9 -luokkien oppilaat sekä kaikki aineenopettajat siirtyivät Juankosken kunnan palvelukseen ja myöhemmin kuntaliitoksen jälkeen Kuopion kaupungin palvelukseen.

Kaavin ja Tuusniemen kuntien välisen sopimuksen mukaisesti Tuusniemi vastaa kaikista yläluokkalaisten oppilaiden kustannuksista. Kaavilaisten oppilaiden kotikuntakorvaukset osoitetaan Tuusniemen kunnalle. Sopimuksen mukaan myös koulukuljetukset, oppilashuollon ja kolmiportaisen tuen kulut kuuluvat Tuusniemen kunnalle.

Kaavin koulun henkilökunnan ja sivistysjohtajan näkemysten mukaan kaavilaiset oppilaat viihtyvät Tuusniemen yhtenäiskoulussa, kiusaamista tai muita ei-toivottavia ilmiöitä ei ole tullut tietoon. Kehitettävänä asioina mainittiin tiedonkulku, jossa kehittymistä onkin jo tapahtunut. Samoin yhteistoiminnan lisääminen esimerkiksi oppilashuollon henkilöstön kesken olisi tärkeää. Jo tällä hetkellä Kaavin etsivä nuorisotyöntekijä, nuorisotyöntekijä ja kuraattori ovat mukana Tuusniemen oppilashuoltoryhmän toiminnassa. Kun kaikki Kaavin yläkouluun siirtyvät oppilaat menevät samaan kuntaan yläkouluun, oppilaiden kaverisuhteet säilyvät ennallaan. Muihin kuntiin hakeutujia ei juurikaan ole. Tuusniemen yhtenäiskoululla järjestään vuosittain ”Kaavin kutsunnat”, jolloin kaikki 9. -luokkalaiset haastatellaan.

Tuusniemellä yhteistyöratkaisuja kuvasivat sivistysjohtaja-rehtori ja apulaisrehtori. Toteutettu ratkaisu on Tuusniemen näkökulmasta kallis, saadut valtionosuudet eivät riitä peittämään koko kustannusta. Tuusniemi kuitenkin hyötyy ratkaisusta, koska se turvaa oman lukion ja opettajien työpaikkojen säilyvyyden. Yhteistyö Kaavin kanssa koetaan toiminnallisesti tärkeäksi, vaikkakaan se ei ole Tuusniemen kannalta taloudellisesti kannattavaa.

Kaavin ja Tuusniemen kuntien sopimus yläkoulujärjestelyistä perustuu yhteiselle tahdolle. Sopimuksessa ei ole määritelty erikoistapauksia, esimerkiksi sellaisten oppilaiden kustannusten jakamista, joilla on poikkeuksellisen pitkä koulumatka. Sopimukseen tulee kirjata tarkasti kuntien väliset kustannusten jaot. Tehtyyn sopimukseen on määritelty irtisanomisajat 1 vuosi Kaaville ja 2 vuotta Tuusniemelle.

Tuusniemen yhtenäiskoulussa on yhteensä noin, 350 oppilasta, joista 130 on alakoululaisia, 120 tuusniemeläisiä yläkoululaisia ja 100 kaavilaisia yläkoululaisia. Lukiossa opiskelijoita on 47. Oppilasmäärä työllistää noin 30 opettajaa. Koulurakennus on toiminnan kannalta riittävä, sitä ei ole laajennettu tai siihen ei ole tehty suuria muutoksia kaavilaisten oppilaiden tulon myötä. Koulukuljetukset hoituvat pääosin kunnan hankkimana ostopalveluna. Kokemusten mukaan se on jopa puolet edullisempaa kuin ELY:n tukemat kuljetukset. Oppilaiden kuljetusjärjestelyt on saatu toimiviksi.

Järjestelyn ensimmäisenä vuonna kaavilaiset oppilaat lisättiin mukaan tuusniemeläisten ryhmiin, eikä erillisiä kuntakohtaisia opetusryhmiä ole tuonkaan jälkeen muodostettu. Oppilaat ryhmytetään tuleviin 7. -luokan opetusryhmiin jo 6. -luokan aikana, jolloin kaavilaiset oppilaat viettävät yhteensä kolme päivää tulevalle yläkoulullaan Tuusniemellä. Järjestelyllä on ilmeinen sosiaalinen tilaus; uudet ihmiset ja uudet oppilaat kiinnostavat kaikkia. Kiusamistapauksia ei ole esiintynyt siinä määrin, että niiden voisi päätellä johtuvan oppilaiden asuinpaikasta. Ennakointi ja aktiivinen toiminta ovat edellytyksiä sujuvalle toiminnalle.

10 KUSTANNUSTEN MUODOSTUMINEN JA RAHAVIRRAT

10.1 Perehtyminen kustannusten muodostumiseen ja rahavirtoihin

Kustannusten muodostuminen ja rahavirratt on tunnettava huolimatta siitä järjestetäänkö yläluokkien opetus itse, yhteistyössä naapurikuntien kanssa tai ostopalveluna naapurikunnista.

Yläkouluselvitystä valmistelevat viranhaltijat ja luottamushenkilöt osallistuivat seuraaviin kouluihin päivittääkseen osaamisensa taloudellisten vaikutusten arvioinnissa ja sopimusten hallinnassa:

- 18.5.2018 *Tilannekatsaus tulevan maakunnan talous- ja henkilöstöhallinnosta* / Ajankoh- taista Pohjois-Savon kuntien taloudesta, Pohjois-Savon Liitto, Tarja Miettinen ja Sanna Lehtonen (hallintojohtaja ja pääkirjanpitäjä)
- 4.9.2018 *Perusopetuksen järjestämistä koskeva sopiminen ja kustannusten laskutus*, Kuntaliitto, Minna Antila ja Sanna Lehtonen (hallintojohtaja, pääkirjanpitäjä ja kirjanpitäjä)
- 4.10.2018 *Savogrow'n alueen kuntatalousiltapäivä*, Kuntaliitto Sanna Lehtonen (kunnan- johtaja, hallintojohtaja, kirjanpitäjät, luottamushenkilöt)

10.2 Perusopetuksen kustannukset

Perusopetuksen kustannusten arviointia ja vertailua tehtiin naapurikuntien opetustoimen viranhaltijoiden kanssa.

Tervon Yhtenäiskoulussa vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan henkilöstökulut olivat vuonna 2018 823 500 euroa 1-9 luokkien opetuksen osalta ja 57 000 euroa esiopetuksen osalta, yhteensä 880 500 euroa.

Kuljetuskustannukset olivat 162 660 euroa 1-9 luokkien oppilaiden osalta ja 9 200 euroa esiopetuksen oppilaiden osalta, yhteensä 171 860 euroa eli 2 820 euroa/kuljetusoppilas (61 kuljetusoppilasta).

Ateriakustannukset olivat 77 200 euroa 1-9 luokkien osalta ja 3 200 euroa esiopetuksen osalta, yhteensä 80 400 euroa.

(Mikäli yläluokkien opetusta ei järjestettäisi Tervon Yhtenäiskoulussa, ruoka- ja siivouspalveluiden esimiehen arvion mukaan ateriasuoritteet tippuisivat 7000–8000 suoritteella, 27 000 eurolla, mikä tarkoittaisi yhden henkilötyövuoden poistumista. Siivouspalveluissa arvioidaan yhden henkilön päivittäisen työajan vähenevän 5-6 tuntiin, kustannusvaikutukset olisivat 6 000–10 000 euroa).

Palveluiden ostoon käytettiin 452 000 euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden ostoon käytettiin 67 000 euroa, joista kiinteistön kustannuksia olivat 23 700 euroa lämmitykseen, 7 700 euroa sähköön, 1 900 euroa veteen, 5 000 euroa kalusteisiin, 700 euroa atk-laitteisiin ja 4 000 euroa tarvikkeisiin ja materiaaleihin.

Perusopetuksen nettomenot olivat vuonna 2018 1 312 800 euroa eli *12 870 €/oppilas*.

Naapurikunnissa perusopetuksen kustannukset ovat rakenteiltaan ja euromääriltään samansuuntaisia. Perusopetuksen oppilaan kustannukset vuosittain ovat samalla tasolla. Uusien koulurakennusten *investointikustannukset* korottavat hintoja naapurikunnissa jo nyt, Tervossa lähivuosina.

10.3 Perusopetuksen valtionavut

Perusopetuksen nykyiset valtionavut koostuvat seuraavasti:

Kuntien valtionosuudet osana Suomen valtionapujärjestelmää

- valtionosuuksista (VM peruspalvelujen valtionosuus, määräytyy 31.12. kotikunnan mukaan ja OKM muu opetus- ja kulttuuritoimi – valtionosuus, määräytyy opetuksen järjestäjän 20.9. antamien tilastotietojen mukaisesti)
- kotikuntakorvaukset 31.12. tilanteen mukaisesti, maksetaan kahden vuoden viiveellä
- lakisääteiset korvaukset/laskutusoikeus (sijoitettujen lasten opetus, sairaalaopetus ja opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen henkilökustannukset) sekä mahdolliset OKM:n lisärahoitukset.

Valtionosuudet jakautuvat seuraavasti:

10.4 Kotikuntakorvaukset

Kotikuntakorvaukset = Rahavirta oppilaan kotikunnan ja opetuksen järjestäjän välillä. Saajina ovat kunnat ja opetuksen järjestämisluvan saaneet muut toimijat. Tiedonkeruu tehdään helmikuussa edellisestä 31.12. tilanteesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus tulee AINA kotikunnalle –järjestämistavasta tai kouluverkosta riippumatta.

Kotikuntakorvausmenot ja –tulot perustuvat valtiovarainministeriön päättämään kotikuntakorvauksen perusosaan ja opetuksen järjestäjien ilmoittamiin kotikunnittaisiin ja ikäryhmittäisiin oppilasmääriin 31.12. tilanteesta (kotikuntakorvauskysely).

Esi- ja perusopetuksen perushinta

- vuonna 2018 on 6 512 euroa
- vuonna 2019 on 6 600 euroa

Kotikuntakorvauksen perusosa on kaikille kunnille sama.

Kotikuntakorvaus porrastetaan oppilaan iän mukaan

- 6 v. kerroin 0,61
- 7-12 v. kerroin 1,00
- 13-15 v. kerroin 1,60.

Valtiovarainministeriö tekee päätöksen kotikuntakorvauksen perusosasta (viim. 31.12.), mutta ei kotikuntakorvausmenoista ja –tuloista. Jos opetuksen järjestäjä on muu kuin kunta, rahoitus on 94 % edellä mainitusta.

Peruskoulun yläluokkalaisten kotikuntakorvaus oli vuonna 2018 10 560 euroa.

Mikäli perusopetuspalveluita ostetaan naapurikunnasta, vertaillaan tulojen ja todellisten kustannusten erotusta ja arvioidaan kunnan omaa maksuosuutta.

10.5 Sivistystoimen valtionosuuksien kehitys 2012-2019, käyttökustannusten jakautuminen, OKM:n rahoitukset sekä Tervon kunnan ja Pohjois-Savon kuntien talousvertailut

Liitteenä 7.

- Sivistystoimen osuus peruspalvelujen valtionosuusleikkauksesta 2012-2019
 - Peruspalvelujen valtionosuusleikkausten kohdistuminen sivistystoimeen 2012-2019
 - Opetus ja kulttuuritoimen käyttökustannukset 2016
 - Lakiin perustuvat laskutusoikeudet perusopetuksessa
 - OKM:n myöntämät rahoitukset
 - Tervon kunnan käyttötalouden menojen ja tulojen kuvaukset
 - Pohjois-Savon kuntien ali- ja ylijäämät
 - Tervon väestöllinen huoltosuhde
 - Pohjois-Savon kuntien omavaraisuusasteet
 - Pohjois-Savon kuntien lainakanta
-

- Pohjois-Savon kuntien opetus- ja kulttuuritoimien kustannukset.

11 PERUSOPETUKSEN LAATU JA TASA-ARVO

11.1 Ylen vertailu keväällä 2018; kuntien perusopetukseen käyttämät resurssit

Vertailussa mukana olivat perusopetukseen käytetyt rahat, opettajien määrä ja kelpoisuus ryhmäkoot, oppituntien määrä, valinnaisten aineiden saatavuus, oppimateriaaleihin käytetyt rahat sekä oppilaiden käytössä olevia tietokoneet ja tabletit. Vertailussa eivät olleet mukana tilakulut, kuljetukset ja ateriat, eivät myöskään opetuksen laadun arviointiin mahdolliset mittarit – oppimisen tuen saatavuus ja koulumatkoihin käytetty aika.

Vertailun mukaan

- Tervo panostaa perusopetukseen selvästi enemmän kuin muut maaseutumaiset kunnat.
- Pienet ryhmäkoot erityisesti valinnaisaineissa, pätevät opettajat, tuntikehys tuntia/oppilas, tietokoneet ja tabletit koululaisten käytössä.

Pienissä kunnissa käytetään rahaa suhteessa enemmän kuin isoissa ja myös opetusryhmät ovat luonnostaan pienempiä.

Tervossa oppilaat saavat enemmän opetusta kuin monen muun kunnan lapset. Peruskoulun yhdeksän vuoden aikana kunnan pitää tarjota 222 vuosiviikkotuntia opetusta. Yksi vuosiviikkotunti tarkoittaa 38 tuntia opetusta. Tervossa perusopetuksen oppilas saa opetusta 228 vuosiviikkotuntia, eli 228 ylimääräistä oppituntia peruskoulun 1.–9.-luokkien aikana, 25 vkt/lukuvuosi (yhden opettajan työpanos lukuvuosittain), 6 ylimääräistä opetustuntia viikottain.

Opetuksen järjestäjien tavoitteena on, että yksikään peruskoulusta valmistuva oppilas ei jää ilman eikä jatko-opintoja. Asiantuntijoiden mukaan Suomi on myös koulutuksen alueellisesti tasa-arvossa kansainvälisesti vertailtuna huippuluokkaa.

12 SOPIMUKSET / SOPIMUSOIKEUDELLISET PERUSTEET

Liitteenä 8

- Lojaliteettivelvollisuus
- Sopimuksen sanamuoto tulkinnan perusteena
- Sopimusten sisältö

13 KUNNAN PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LAKISÄÄTEISET VELVOITTEET JA PERUSTEET

Liitteenä 9

- Kunnan velvollisuus järjestää perusopetusta (perusopetuslaki 4 §, 6.2 §, 28.1 §)
 - Asuinkunnan määritelmä
 - Oppilaan koulupaikan määräytyminen
 - Muut perusopetuslain mukaiset opetuksen järjestäjät
 - Kunnan perusopetuksen järjestämisvelvollisuus (perusopetuslaki 4 §)
-

- Kuntalain mukaiset kuntien välisen yhteistoiminnan muodot – kl 8 luku
- Sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta – kl 54 §
- Yhteistoimintasopimusten päivittäminen
- Yhteistoimintasopimuksesta aiheutuvan erimielisyyden ratkaiseminen kl - 63 §
- Yhteinen toimielin - kl 51 §
- Sopimus yhteisestä toimielimestä – kl 52 §
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus (gdpr)
- Henkilötietojen käsittelyn ulkoistustilanteet
- Tietosuoja-asetuksen vaikutukset.

14 TERVON KUNTA YHTENÄISKOULUN YLLÄPITÄJÄNÄ JA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

14.1 Koulujen historiaa (Lähde: Raatikainen, Vänskä, Heikkinen: Tervo, vesirajan kartta 2001
Täydennys: A. Hujanen)

Oppilaita	1930	1940	1950	1960	1970	1980	1990	2000	
Ahvensalmi (1950–1963)			36	28					
Haapamäki (1874–1970)	58	46	66	58	22				
Hautomäki (1898–1977)	46	78	57	51	27				
Hyvölä (1899–2003)	46	49	57	42	25	28	30	30	
Kirkonkylä (1892–2003)	73	127	109	71	74	66	67	50	
Koivujärvi (1907–1992)	47	85	62	63	16	15	14		
Kiukooaho (1951–1971)				42	24				
Käpysalo (1920–1968)	23	10	14	16					
Ruokolahti (1935–1967)		47	33	39					
Saarismäki (1922–1968)	39	34	38	63	33				
Talluskylä (1894–2007)	84	121	65	88	59	12	39	40	22 v. 2007
Utrianlahti (1905–2002)	64	92	56	78	25	15	23	28	27 v. 2002
Erityisluokat (1971-)						12	8	20	
Kansalaiskoulu (1958–1974)				78	75				
Kunnallinen keskikoulu (1964–1974)					188				
Yläaste (1975–2003)						98	70	94	

TERVON KUNNALLINEN KESKIKOULU
koulun perustamislupa 12.5.1964
keski- ja kansalaiskoulun rakennuslupa 14.12.1966
koulurakennus valmis syksyllä 1967
vihkijäiset 13.1.1969
oikeus antaa keskikoulun päästötodistuksia 15.4.1969
TERVON PERUSKOULUN YLÄASTE
peruskoulun 1. toimilupa 1.8.1975–31.7.1978
peruskoulun 2. jatkolupa 1.8.1978–31.7.1981
peruskoulun 3. jatkolupa 1.8.1981–31.7.1985
pysyvä toimilupa 21.6.1984, toimikausi alkoi 1.8.1985
peruskorjaus 1997
TERVONKANKAAN KOULU
Tervon yläaste vaihtoi nimensä Tervon kankaan kouluksi 1.3.1999
TERVON YHTENÄISKOULU
Kirkonkylän ja Tallus kylän toimipaikat 11.8.2003 alkaen, Tallus kylän koulu lakkasi 31.7.2007

14.2 Kuvaus Yhtenäiskoulun nykytilanteesta

Tervossa toimii yksi 0-9 –vuosiluokkien Yhtenäiskoulu.

Henkilöstöä koulussa on seuraavasti:

Rehtori, esiluokanopettaja, 3 luokanopettajaa, perusopetuksen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, biologian/maantiedon ja opinto-ohjauksen lehtori, englannin/toisen kotimaisen kielen lehtori, matematiikan/fysiikan ja kemian lehtori (täytetty määräaikaaisesti matemaattisten aineiden tuntiopettajuutena), kotitalouden/matematiikan lehtori (täytetty määräaikaisesti kotitalouden tuntiopettajuutena yhdessä Vesannon kunnan kanssa) ja 2 osa-aikaista koulunkäynnin ohjaajaa ja 1 osa-aikainen ohjaaja.

Keiteleen kunnan hallinnoimat **kuraattori- ja perheneuvolapalvelut** tuotetaan yhteisesti Nilakan kuntien alueelle. Kuraattori työskentelee Tervon Yhtenäiskoulussa päivän viikossa.

Kuljetuspalvelut on kilpailutettu Sansia Oy:n (entisen IS-hankinnan) toimesta syksystä 2018 lukien.

Koulun päärakennuksen kuntoa ja sisäilman laatua seurataan ja tarvittaviin korjaustoihin menpiteisiin ryhdytään. Kunnanhallitus (29.5.2018 § 106) on päättänyt, että selvitys tulevaisuuden koulu- ja kirjastoratkaisusta Tervon kunnassa työnimellä ”Suomen paras kyläkoulu” käynnistetään.

Sivistystoimen ICT 2019- suunnitelma

Moderni oppimisympäristö – ICT 2019 -

- Ei enää ”atk-luokkaa”
- Ei kiinteitä työasemia, kaikki kannettavia/mobiilia
(pl. Erikoistyöasemat ja oheislaitteet esim. kuvank./videoed./3D –virtuaaliympäristöt, robotiikka, 3D-tulostus jne.)
- 13 AV-opetustilaa + langaton esitysratkaisu + Skype + BYOD
- Opettajat – Henkilökohtaiset työasemat
(+ henkilökunnan yhteiset, muu henkilökunta)
- Vuosiluokat 0-9 – Hybridilaitteet (Microsoft Education)
- O365 –ympäristön käyttöönotto oppilaille
- Palvelinympäristön uusinta
– Istekki Edu / Edu-identiteetti
- Tietoliikenne
– langattoman verkon uusinta
– Nilakan datayhteyden nosto (esim. 100M -> 800M)
– tuki BYOD -laitteille

Liite 10.

Tuntijako on seuraava:

korjattu 11.9.2017	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	42
A-kieli (englanti)			2	3	2	2	2	2	3	16
B-kieli (ruotsi)						2	1	1	2	6
Matematiikka	3	3	4	3	4	4	3	4	4	32
Ympäristöoppi	2	2	2	3	3	2				14
Biologia ja maantieto 1							1,5	2	3,5	7
Fysiikka ja kemia 1							2	2	3	7
Terveystieto 1							1	1	1	3
Uskonto/Elämäntutkimus	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10
Historia ja yhteiskuntaoppi				1	2	2	2	2	3	12
Musiikki	1	1	1	1	2	2	2			10
Kuvataide	1	1	2	2	2	2	2			12
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
Liikunta	2	2	2	3	2	2	3	3	2	21
Kotitalous							3			3
Koulun valitsema taito/taideaine			0	0	0	0	0	2	2	4
<i>Yhteensä</i>										0
Oppilaanohjaus							0,5	1	0,5	2
Valinnaiset aineet					1	0	0	4	2	7
<i>Valtakunnallinen minimi</i>										0
Nilakka yhteensä	19	19	22	24	25	25	30	29	30	223
Kuntakohtainen lisäys	1	1	0	0	1	1	0	1		5
Vapaaehtoinen A-kieli										0
Yhteensä	20	20	22	24	26	26	30	30	30	228

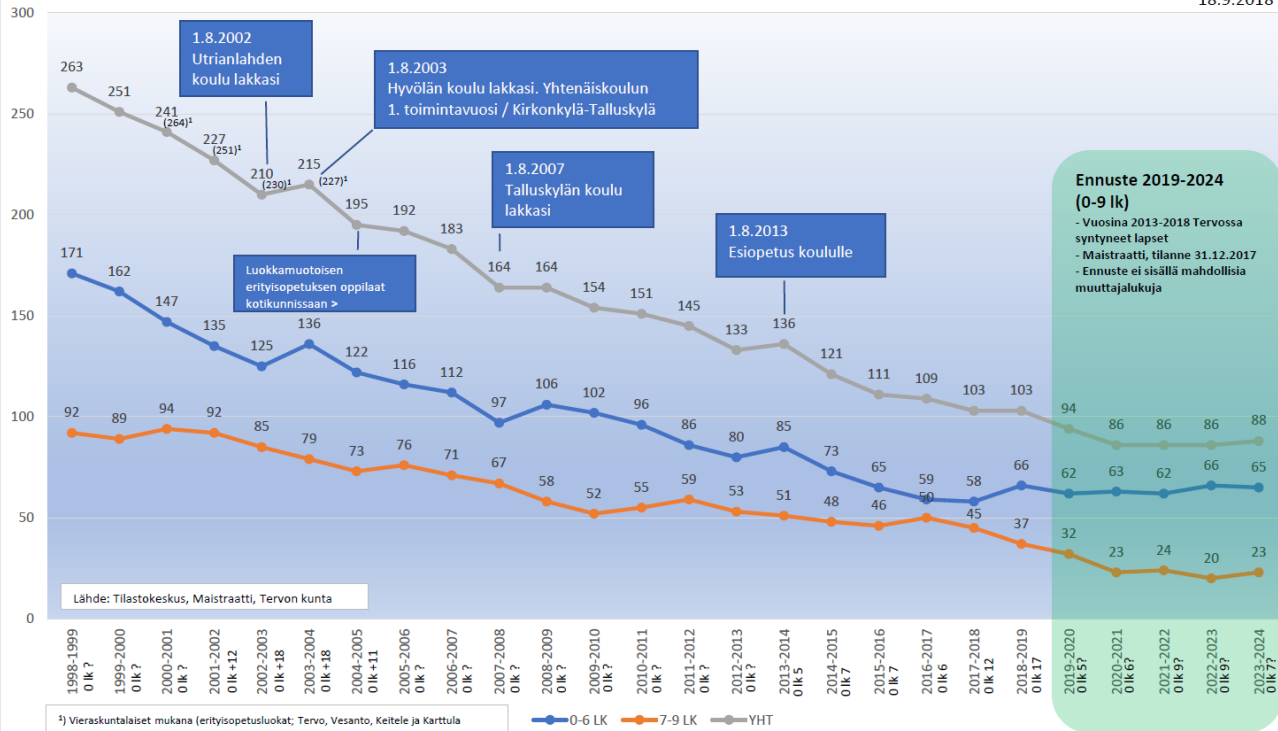
14.3 Oppilasmäärän kehitys

Yhtenäiskoulussa alle 10 oppilaan ikäluokkien siirtyessä yläluokille yläluokkalaisten (7-9-luokkien) oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan nykyisestä 37 oppilaasta lukuvuonna 2019-2020 32:een oppilaaseen ja sen jälkeen viiden lukuvuoden ajaksi 20-30 oppilaaseen. Nykyisten 17 esikouluoppilaan siirtyessä yläluokille lukuvuonna 2025-2026 oppilasmäärä nousee 37 oppilaaseen, mutta laskee seuraavana lukuvuonna 34 oppilaaseen ja sen jälkeen 20-30 oppilaaseen.

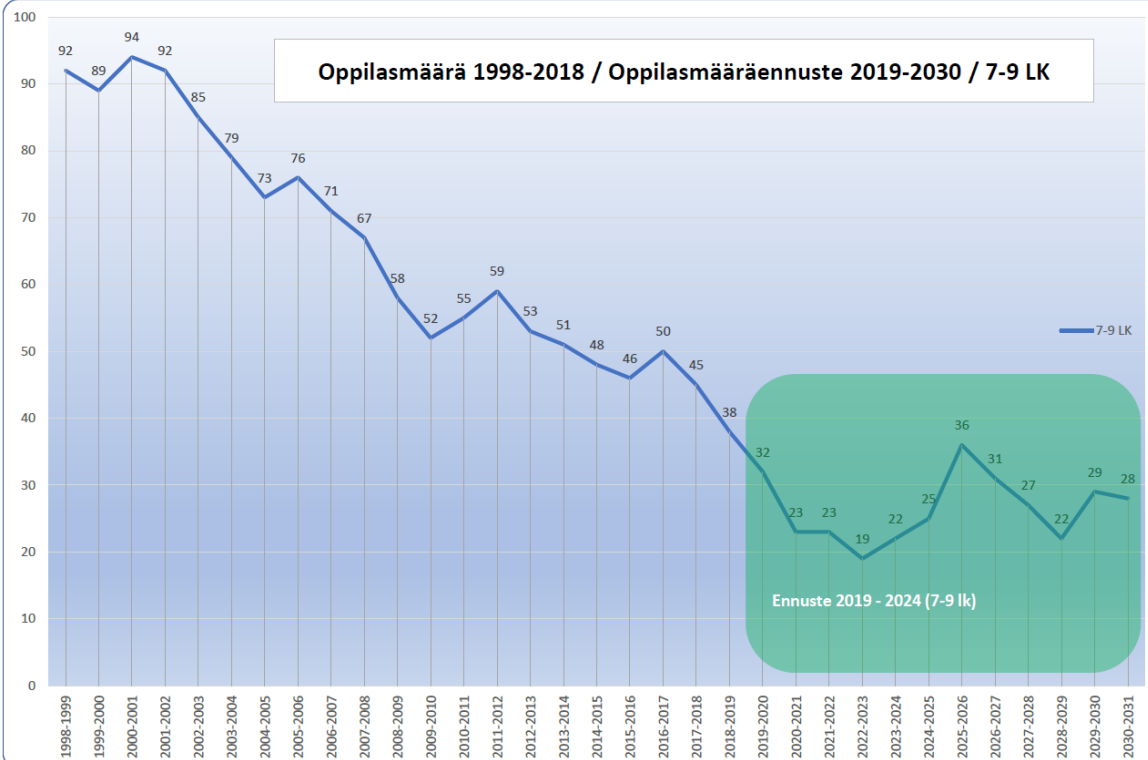

Oppilasmäärä 1998-2018 / Oppilasmääräennuste 2019-2024 / 0-9 LK

18.9.2018

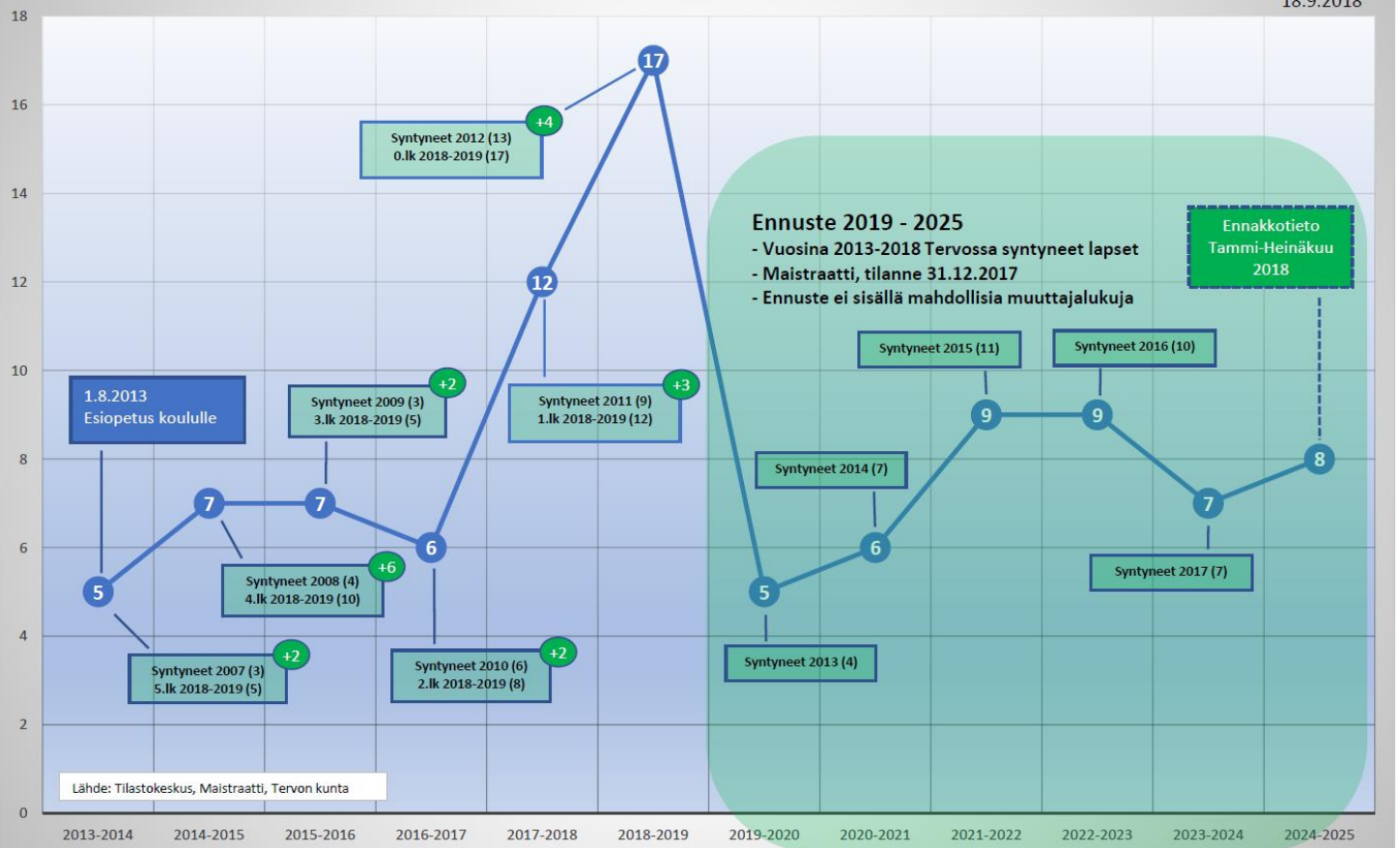
Oppilasmäärä 1998-2018 / Oppilasmääräennuste 2019-2030 / 7-9 LK

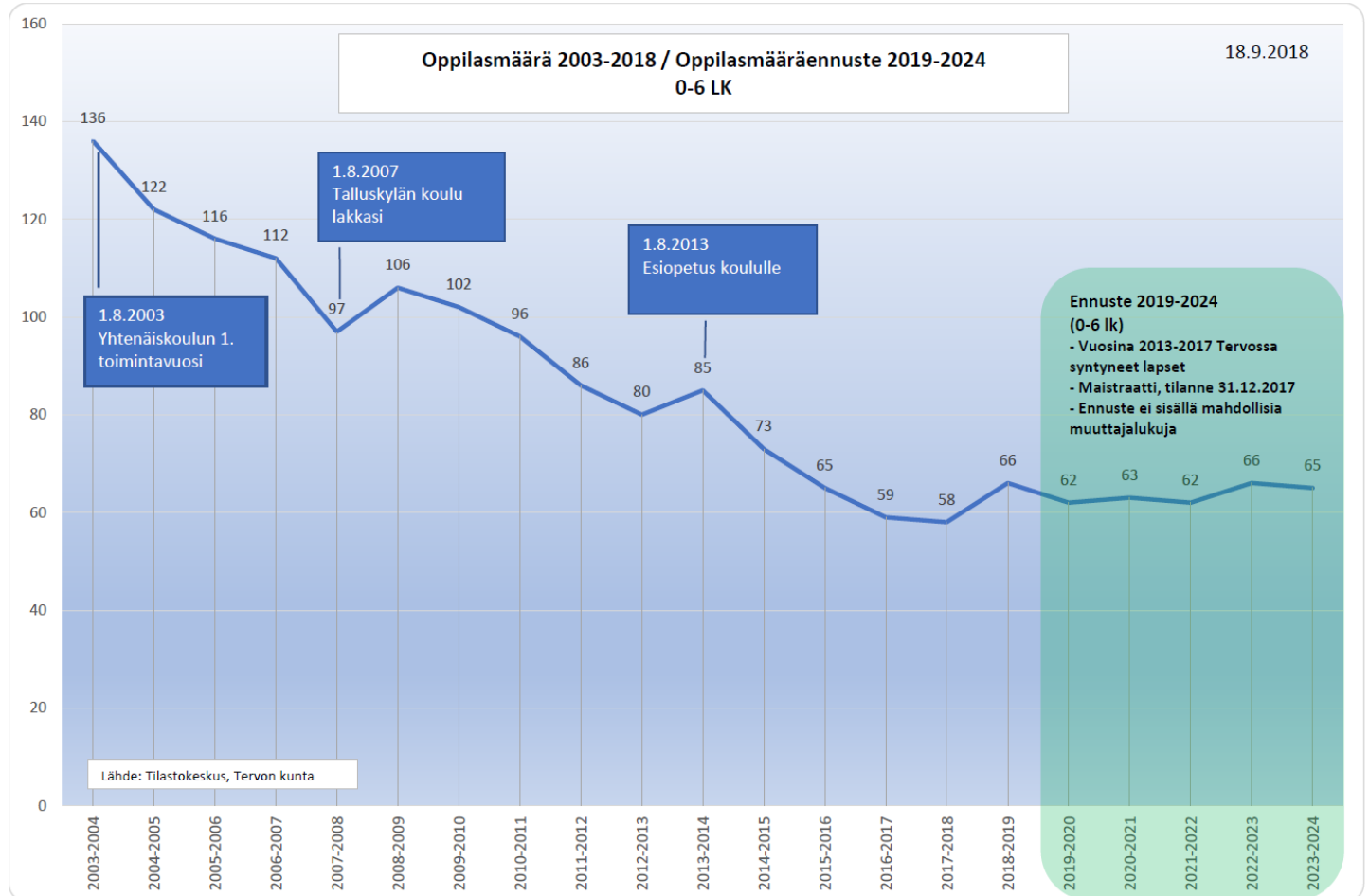

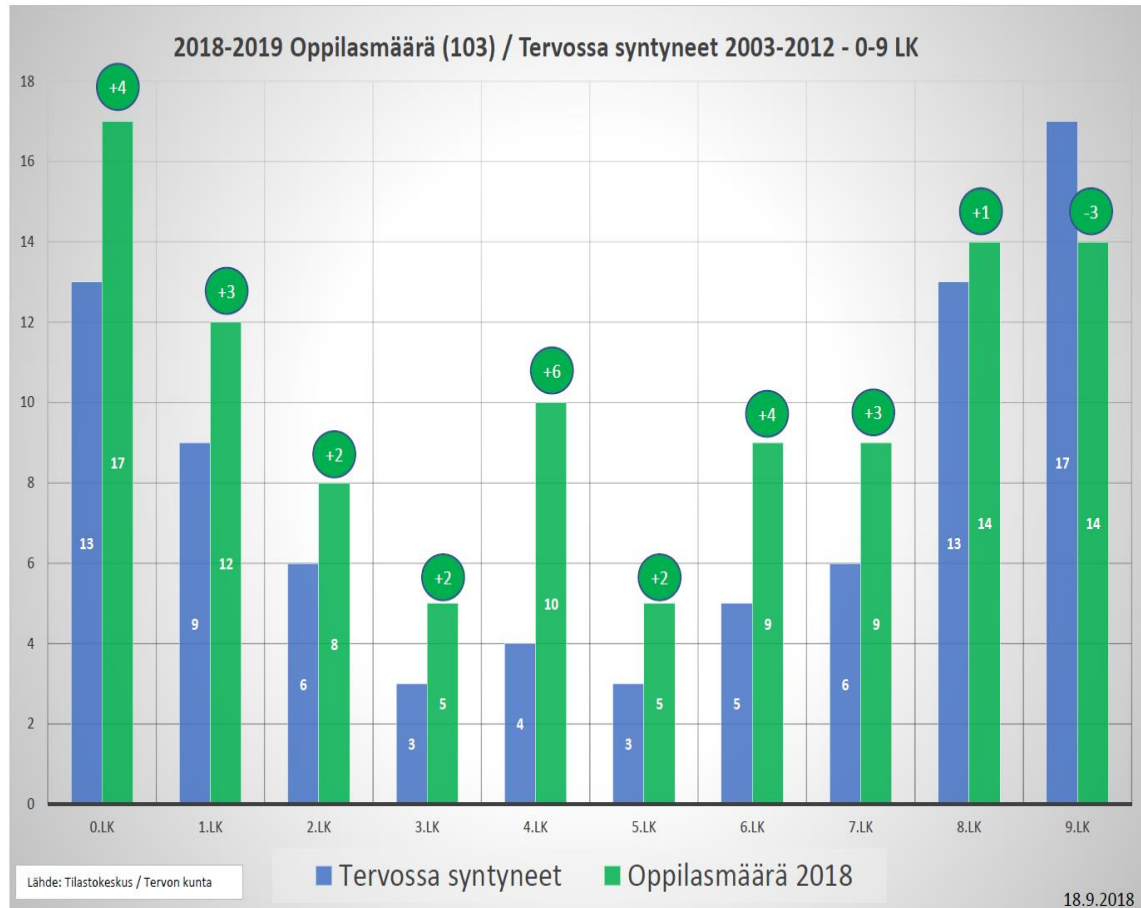

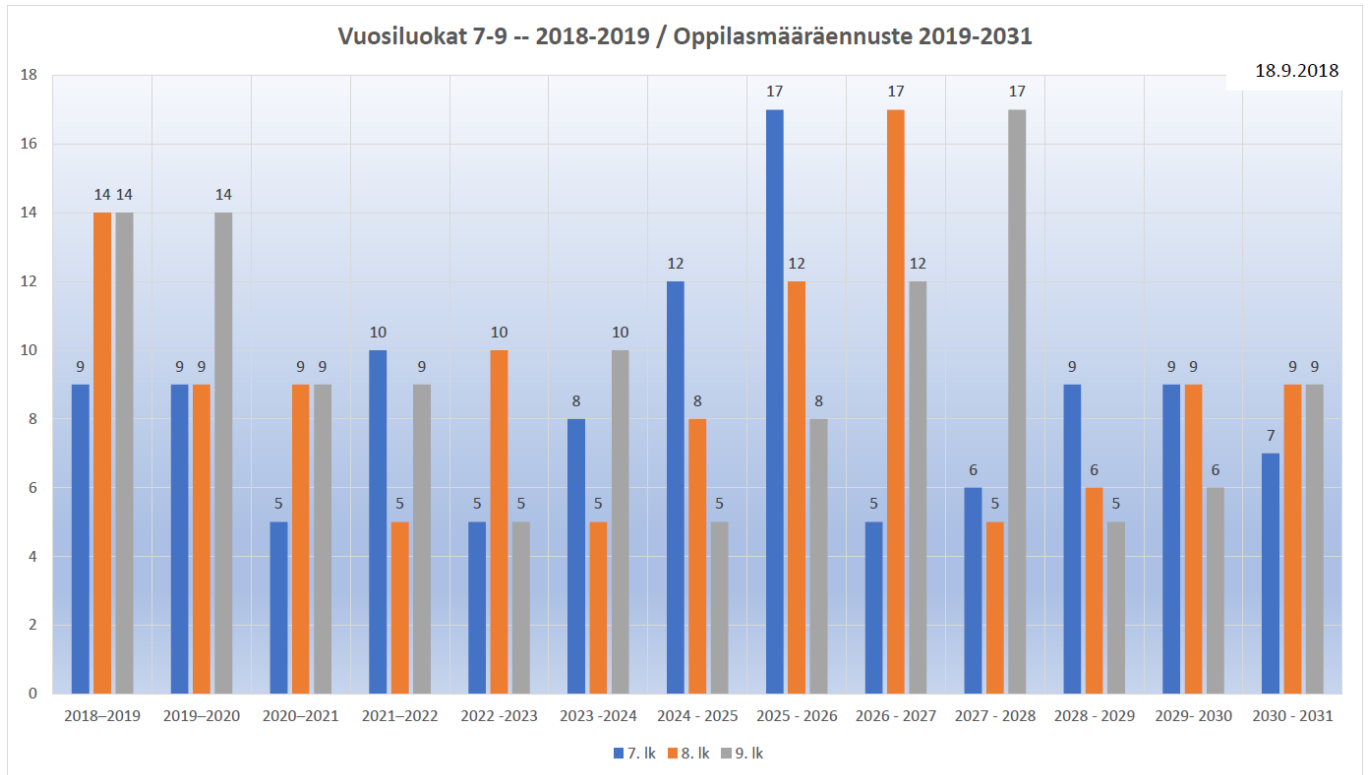
Esiopetus 2013 - 2018 / Ennuste 2019 - 2025

18.9.2018

- Vuosina 2013-2017 Tervossa syntyneet lapset
- Maistraatti, tilanne 31.12.2017
- Ennuste ei sisällä mahdollisia muuttajalukuja

14.4 Yhtenäiskoulun oppilaiden kotipaikat kartalla lukuvuodesta 2019 -2020 alkaen

Liitteenä 11 (Salassa pidettävä, Julk.L. 621/1999 24 § 25 k.)

14.5 Väestöennusteet

Liite 12.

15 VAIHTOEHTOSET MALLIT YLÄLUOKKIEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ

15.1 Yläluokkien opetus Tervossa

Suunnittelu ja toteutus lukuvuosittain

Tervon Yhtenäiskoulun opetusjärjestelyt on rakennettava ja räätälöitävä joka lukuvuosi uudelleen kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaisesti. Koulu ei pysy paikallaan, vaan elää koko ajan jatkuvassa muutoksessa, johon on reagoitava. *Hyvällä suunnittelulla, yhteistyöllä ja joustavuudella pienäkin määrää yläkoululaisia voidaan opettaa laadukkaasti.* Koulun pienuus voi olla myös vahvuus.

Lukuvuosi 2019-2020

Ensi lukuvuonna alkaa joustava esi- ja alkuopetus 0-2 lk ja varhennettu *englannin kielen opetus* alkaa jo syksyllä 2019 1-2 lk. Koulupäivän *aikataulun yhtenäistäminen* ja ”pitkä oppitunti”, otetaan käyttöön ja valinnaisainejärjestelmä on uusittu tänä keväänä. *Kuntakohtaisia lisätunteja* koulun valitsemia taito- ja taideainetunteja on kohdistettu kokonaisuus huomioon ottaen. *Historian ja yhteiskuntaopin opetukseen tulleilla opetuksen muutoksilla* helpotetaan opetuksen järjestelyjä. Opettajien määrä vähenee kahdella tulevana lukuvuonna ja koulunkäynninohjaajien määrää tarkastellaan vuosittain. *Koulun ICT uudistuu* tulevan lukuvuoden aikana ja keväällä 2020 on edessä koulukuljetusten kilpailuttaminen oppilasmäärän muuttuessa.

Yläluokkien oppilasryhmien yhdistäminen

Yläluokilla eri vuosiluokkien oppilasryhmiä yhdistellään ottaen huomioon oppiaine, ryhmä koko ja muut opetukseen ja oppimiseen vaikuttavat tekijät. Alkuvaiheessa ryhmät ovat kahden vuosiluokan yhdistelmiä, jatkossa jossain aineissa voidaan yhdistää kolmenkin vuosiluokan oppilaita samaan opetusryhmään. Valinnaisaineryhmiä yhdistetään yhteisenä aineena opetettavaan taito- ja taideaineryhmiin.

Opetus lähiopetuksena

Opetus järjestetään ensisijaisesti *lähiopetuksena Tervon Yhtenäiskoulun opettajien ja naapurikuntien kanssa yhteisten opettajien toimesta.* Myös yksittäisten oppiaineiden opetukseen käytetään erilaisia ratkaisuja. *Etäopetus* on jatkossa mahdollista jossain oppiaineissa. *Tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia* opetuksen ja oppimisen tukena käytetään monipuolisesti. Erityisopetukseen panostetaan edelleen ja mahdollisuutta erityisluokan oppilaiden integroimiseen yleisopetuksen ryhmään tarkistellaan oppilaat ja ryhmäkoot huomioiden. *Verkostoituminen* mm. eri hankkeiden kautta Nilakan kuntien lisäksi laajemminkin Pohjois-Savon kuntien kanssa auttaa ja tukee kouluyhteisöä monin tavoin.

Laadukas perusopetus kotikunnassa

Tervon Yhtenäiskoulussa saa turvallisessa ympäristössä laadukasta perusopetusta, joka antaa hyvät lähtökohdat jatko-opintoihin ja elämään.

15.2 Yläluokkien opetus ostopalveluna naapurikunnasta/naapurikunnista

15.2.1 Kaikki yläluokkalaiset Karttulassa (ostopalvelu)

15.2.2 Kaikki yläluokkalaiset Vesannolla (ostopalvelu)

15.2.3 Yläluokkalaiset naapurikunnissa asuinpaikan mukaan (ostopalvelu)

Kuvaukset yläluokkien opetuksesta ostopalveluina naapurikunnasta/naapurikunnista on kirjattu lukuun 9.

16 PÄÄTÖSESITYKSET PÄÄTÖKSENTEKOON

16.1 Yläkoulutoimikunnan esitys sivistyslautakunnalle

Yläkouluselvitystoimikunta esittää sivistyslautakunnalle, että yläkoulun opetus järjestetään myös jatkossa osana Tervon Yhtenäiskoulua seuraavilla reunaehdoilla:

1. laadukas opetus on pystyttävä turvaamaan myös yläkoululaisille riittävin aineenopettaja-järjestelyin
2. tilannetta seurataan lukuvuosittain tehtävillä kyselyillä ja palautteilla
3. opetuksen järjestämisen laadusta tehdään lukuvuoden 2023- 2024 lopussa laaja selvitys, jonka jälkeen arvioidaan yläkoulun opetuksen jatko Tervossa.

Päätösesityksen hallintolain (434/2003) 45 §:n mukaiset perustelut ovat seuraavat:

1. Pedagogiset perusteet
 - lapsen ja nuoren koulun kasvatustavoitteet saavutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa parhaiten yhtenäisenä 0-9 vuosiluokkien oppimispolkuna
 - lapsella ja nuorella on tuttu ja turvallinen oppimisympäristö
 - tarvittavat erityisen tuen ja opiskelijahuollon palvelut voidaan järjestää katkeamattomasti
 - kodin ja koulun yhteistyö jatkuu esiopetuksesta perusopetuksen päättövaiheeseen
 - Yhtenäiskoulun opetushenkilöstöllä on vahva oppilaantuntemus
 - koulumatkat säilyvät nykyisellään.
 2. Tervon kunnassa on suunnitteilla nykyaikaisen oppimisympäristön rakentaminen, mikä mahdollistaa uudenlaiset opetusjärjestelyt.
 3. Selvityksen perusteella yläluokkien opetuksen järjestäminen kotikunnassa on taloudellisesti kustannusneutraali suhteessa opetuksen järjestämiseen naapurikunnissa.
-